

USTAWA
z dnia ...
Prawo łowieckie

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) cele łowiectwa;
- 2) status własności zwierząt łownych;
- 3) zasady prowadzenia gospodarki łowieckiej;
- 4) zasady i tryb ustanawiania podziału kraju na obwody łowieckie;
- 5) zasady i tryb powoływania oraz kompetencje straży łowieckiej;
- 6) zasady i warunki zawierania oraz rozwiązywania umów dzierżawy obwodów łowieckich;
- 7) zasady i warunki wyłączania z wydzierżawiania obwodów łowieckich oraz ich przekazywania w zarząd określonym w ustawie podmiotom;
- 8) zasady prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie łowiectwa;
- 9) rodzaje uprawnień do wykonywania polowania oraz tryb i zasady ich nabywania i cofania;
- 10) zasady, warunki i sposoby wykonywania polowania oraz rodzaje oraz sposoby jego wykonywania;
- 11) zasady i tryb obrotu tuszami zwierząt łownych;
- 12) rodzaje szkód łowieckich, gatunki zwierząt łownych je wyrządzające, zasady postępowania przy szacowaniu i wypłacie odszkodowań oraz podmioty uprawnione do wykonywania tych czynności
- 13) odpowiedzialność karną za nieprzestrzeganie przepisów zawartych w ustawie.

Art. 2. 1. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) amunicja myśliwska – amunicja dopuszczona do celów łowieckich, posiadająca cechy balistyczne niezbędne do wykonywania polowania;
- 2) czynsz dzierżawny – opłata wnoszona przez dzierżawcę obwodu łowieckiego na rzecz wydzierżawiającego, zależna od: powierzchni użytkowej obwodu łowieckiego wyrażonej w hektarach, kategorii obwodu łowieckiego i wskaźnika przeliczeniowego;
- 3) dzierżawca obwodu łowieckiego – podmiot dzierżawiący od Skarbu Państwa prawo do wykonywania polowania na terenie obwodu łowieckiego;

- 4) ekwiwalent za obwód łowiecki – opłata ustalana przez starostę za powierzchnię użytkową obwodu wyrażoną w hektarach;
- 5) gospodarka łowiecka – działalność w zakresie ochrony, hodowli, zarządzania populacjami zwierząt łownych i ich pozyskiwania;
- 6) inwentaryzacja zwierząt łownych – zespół czynności mający na celu określenie przybliżonej liczebności zwierząt łownych na danym terenie;
- 7) kategoryzacja obwodu łowieckiego – zespół czynności mający na celu określenie walorów łowieckich obwodu łowieckiego;
- 8) łowiecki rok gospodarczy – rok liczony od dnia 01 kwietnia danego roku kalendarzowego do 31 marca roku następnego;
- 9) łowiectwo - element ochrony środowiska przyrodniczego oznaczający ochronę zwierząt łownych i gospodarowanie ich zasobami w zgodzie z zasadami ekologii oraz zasadami racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej;
- 10) naganka – jeden lub kilku uczestników polowania, których zadaniem jest naganianie zwierząt łownych;
- 11) obwód łowiecki – obszar gruntów o ciągłej powierzchni, zamkniętej jego granicami, nie mniejszy niż trzy tysiące hektarów, o ile ustawa nie stanowi inaczej, na którego obszarze istnieją warunki do prowadzenia łowiectwa;
- 12) pies myśliwski – pies użytkowany przez myśliwych do pomocy w polowaniu, który został uprzednio odpowiednio ułożony.
- 13) pies w typie rasy charta - pies o wyglądzie zbliżonym do danej rasy chartów nieposiadający rodowodu.
- 14) płody rolne – naturalne, nie przetworzone, produkty upraw rolnych poddane zabiegom konserwacji, złożone w sterty, stogi lub kopce,
- 15) polowanie - zmierzające do wejścia w posiadanie zwierząt łownych: tropienie, strzelanie z broni myśliwskiej, łowienie sposobami dozwolonymi żywych zwierząt łownych, łowienie przy pomocy ptaków łowczych zwierząt łownych;
- 16) postrzałek – zwierzę łowne ranione w wyniku strzału;
- 17) powierzchnia użytkowa obwodu łowieckiego – powierzchnia obwodu łowieckiego wyrażona w hektarach nie obejmująca terenów, o których mowa w art. 27 ust. 4 pkt 3, 5 i 7;
- 18) pozyskiwanie zwierząt łownych – uśmiercenie zwierząt łownych przy pomocy broni myśliwskiej lub ptaków łowczych albo w inny sposób dopuszczony przepisami prawa;
- 19) prowadzący polowanie – osoba wyznaczona przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego do kierowania przebiegiem polowania zbiorowego;

- 20) przystrzelanie broni myśliwskiej – wyregulowanie przyrządów celowniczych i sprawdzenie na strzelnicy celności oddanych strzałów;
- 21) ptak łowczy – ptak ułożony do łowienia zwierząt łownych;
- 22) pułapka żywołowna – nieraniące urządzenie przystosowane do łowienia żywych zwierząt łownych;
- 23) rejon hodowlany – obszar sąsiadujących ze sobą obwodów łowieckich o zbliżonych warunkach przyrodniczych tworzony przez dyrektora regionalnego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w porozumieniu z Polskim Związkiem Łowieckim;
- 24) rzecznik dyscyplinarny – okręgowy rzecznik dyscyplinarny i Główny Rzecznik Dyscyplinarny;
- 25) sąd łowiecki – okręgowy sąd łowiecki i Główny Sąd Łowiecki;
- 26) szacowanie szkody łowieckiej – czynności zmierzające do ustalenia wartości odszkodowania za szkodę łowiecką;
- 27) szkoda łowiecka - szkoda wyrządzona przez dziki, łosie, jelenie, danielę i sarny w uprawach rolnych lub płodach rolnych;
- 28) świadectwo pochodzenia zwierząt łownych – dokument potwierdzający legalność pozyskanych zwierząt łownych na polowaniu zbiorowym;
- 29) upoważnienie do wykonywania polowania – dokument potwierdzający legalność polowania indywidualnego na dany gatunek zwierzęcia łownego, wykonywanego przez myśliwego w obwodzie łowieckim;
- 30) uprawa rolna – uprawa gatunków roślin, których odmiany wpisane są do Krajowego Rejestru odmian roślin uprawnych na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 25 listopada 2010 r. o Centralnym Ośrodku Badania Odmian Roślin Uprawnych (Dz.U. z 2010 r. Nr 239, poz. 1591; zm. Dz.U. z 2012 r., poz. 1512);
- 31) dzierżawienie obwodu łowieckiego – prawo do prowadzenia gospodarki łowieckiej na danym terenie potwierdzone poprzez zawarcie umowy dzierżawy;
- 32) zarządca obwodu łowieckiego – podmiot któremu właściwy organ administracji państwowej wydał decyzję przekazującą w zarząd obwód łowiecki, w celu prowadzenia gospodarki łowieckiej poprzez utworzenie ośrodka hodowli zwierzyny;
- 33) zwierzę łowne bezprawnie pozyskane – zwierzę łowne pozyskane w wyniku kłusownictwa;

2. Kłusownictwo oznacza niedopuszczalne prawem działanie zmierzające do wejścia w posiadanie zwierzęcia łownego polegające na:

- 1) strzelaniu z broni myśliwskiej do zwierząt łownych, bez wymaganych uprawnień, zezwoleń lub upoważnień,
- 2) strzelaniu do zwierząt łownych z broni innej niż broń myśliwska,

- 3) zakładaniu narzędzi i urządzeń przeznaczonych do łowienia, chwytania lub zabijania zwierząt łownych;
- 4) pozyskiwaniu zwierząt łownych niedozwolonymi metodami,
- 5) naruszeniu warunków dopuszczalności wykonywania polowania, o których mowa w art. 83, art. 84, art. 85 ust. 2 i 3 oraz ust. 7 pkt 8-14.

Art. 3. Celem łowiectwa jest:

- 1) ochrona, zachowanie różnorodności biologicznej i gospodarowanie populacjami zwierząt łownych;
- 2) kształtowanie środowiska przyrodniczego na rzecz poprawy warunków bytowania zwierząt łownych;
- 3) uzyskiwanie możliwie wysokiej kondycji osobniczej i jakości trofeów oraz właściwej liczebności populacji poszczególnych gatunków zwierząt łownych przy zachowaniu równowagi środowiska przyrodniczego;
- 4) spełnianie potrzeb społecznych w zakresie uprawiania łowiectwa, kultywowania tradycji oraz krzewienia etyki i kultury łowieckiej.

Rozdział 2

Organy administracji w zakresie łowiectwa

Art. 4. Naczelnym organem administracji rządowej w zakresie łowiectwa jest minister właściwy do spraw środowiska.

Art. 5. Administrację w zakresie łowiectwa sprawuje samorząd województwa, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Rozdział 3

Zwierzęta łowne

Art. 6. 1. Zwierzęta łowne, zwane dalej „zwierzyną” dzieli się na:

- 1) zwierzynę grubą, w tym płową;
- 2) zwierzynę drobną, w tym drapieżniki z rozróżnieniem na gatunki obce;

2. Do zwierzyny zalicza się: bażant (*Phasianus ssp.*), borsuk (*Meles meles*), cyraneczka (*Anas crecca*), czernica (*Aythya fuligula*), daniel (*Dama dama*), dzik (*Sus scrofa*), dziki królik (*Oryctolagus cuniculus*), gęś gęgawa (*Anser anser*), gęś białoczerna (*Anser albifrons*), gęś zbożowa (*Anser fabalis*), głowienka (*Aythya ferina*), gołąb grzywacz (*Columba palumbus*), jarząbek (*Tetrastes bonasia*), jelen sika (*Cervus nippon*), jelen szlachetny (*Cervus elaphus*), jenot (*Nyctereutes procyonoides*), kuna domowa (*Martes foina*),

kuna leśna (*Martes martes*), kuropatwa (*Perdix perdix*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*), lis (*Vulpes vulpes*), łoś (*Alces alces*), łyska (*Fulica atra*), muflon (*Ovis aries musimon*), norka amerykańska (*Mustela vison*), piżmak (*Ondatra zibethicus*), sarna (*Capreolus capreolus*), słonka (*Scolopax rusticola*), szop pracz (*Procyon lotor*), tchórz zwyczajny (*Mustela putorius*), zając szarak (*Lepus europaeus*).

3. Zwierzyna gruba to gatunki parzystokopytne.

4. Zwierzyńę drobną stanowią wszystkie łowne gatunki ptaków, gryzoni, zajęczaków i drapieżników.

5. Zwierzyńę płową stanowią gatunki jeleniowatych.

6. Drapieżniki stanowią łowne gatunki drapieżne.

7. Gatunki obce stanowią nierodzone dla polskiej fauny łowne gatunki drapieżne stanowiące zagrożenie dla zachowania we właściwym stanie rodzimych gatunków zwierząt.

8. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody i Polskiego Związku Łowieckiego, może w szczególnie uzasadnionych przypadkach w drodze rozporządzenia uznać zwierzęta innych gatunków niż wymienione w ust. 2.

Art. 7. Zwierzyna w stanie wolnym jako dobro ogólnonarodowe, stanowi własność Skarbu Państwa.

Art. 8. 1. Zwierzyna pozyskana w obwodzie łowieckim zgodnie z przepisami prawa, stanowi własność dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego, zwanego dalej „dzierżawcą”, a na terenach niewchodzących w skład obwodów łowieckich, własność Skarbu Państwa.

2. Zwierzyna bezprawnie pozyskana stanowi własność Skarbu Państwa. Osoba dokonująca bezprawnego pozyskania zwierzyny jest obowiązana do uiszczenia ekwiwalentu za zwierzyńę bezprawnie pozyskaną na rzecz Skarbu Państwa.

3. Dzierżawca może przenieść własność, o której mowa w ust. 1, na rzecz osoby wykonującej polowanie.

4. Osoby wykonujące polowanie mogą zwierzyńę, o której mowa w ust. 3, spożytkować według własnego uznania, z wyłączeniem odsprzedaży.

5. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, wysokość ekwiwalentu za zwierzyńę bezprawnie pozyskaną, podmioty właściwe do zagospodarowania w imieniu Skarbu Państwa bezprawnie pozyskanej zwierzyny, pobrania środków pochodzących ze sprzedaży tusz oraz należnego ekwiwalentu za zwierzyńę bezprawnie pozyskaną, uwzględniając sposób pozyskania zwierzyny, jej gatunek, wielokrotność wartości rynkowej tuszy, a w przypadku samców zwierzyny

plowej także jej wartość trofealną.

Art. 9. 1. Zabrania się chowu i hodowli zamkniętej zwierzyny, z wyjątkiem bażanta oraz zwierząt uznanych za zwierzęta gospodarskie na podstawie odrębnych przepisów.

2. Minister właściwy do spraw środowiska może wydać zgodę na chów i hodowlę zamkniętą zwierzyny niebędących zwierzętami gospodarskimi do celów badań naukowych, szkolenia, dydaktyki, zasiedleń lub eksportu zwierzyny żywej.

3. Minister właściwy do spraw środowiska określi w drodze rozporządzenia wzór wniosku o wydanie zgody, o której mowa w ust. 2 uwzględniając w szczególności cel chowu i hodowli, liczebność osobników w hodowli, gatunek zwierzyny oraz konieczność uzasadnienia prowadzenia chowu lub hodowli zwierzyny.

Rozdział 4

Gospodarka łowiecka

Art. 10. 1. Gospodarka łowiecka prowadzona jest w obwodach łowieckich przez dzierżawców.

2. Gospodarka łowiecka jest prowadzona na zasadach określonych w ustawie, w oparciu o wieloletnie łowieckie plany hodowlane i roczne plany łowieckie.

3. Gospodarka łowiecka nie podlega ocenie, o której mowa w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199. Poz. 1277, z późn. zm.¹⁾)

4. Odstrzały redukcyjne zwierzyny w parkach narodowych i rezerwatach, prowadzone w oparciu o przepisy o ochronie przyrody, odbywają się na zasadach określonych w ustawie i zgodnie z obowiązującymi okresami polowań, warunkami wykonywania polowań i zasadami selekcji populacyjnej i osobniczej zwierzyny.

Art. 11. 1. Wieloletni łowiecki plan hodowlany zawiera dane:

- a) ogólne, tj.: datę sporządzenia planu wieloletniego, dane sporządzającego plan wieloletni, dane przedstawiciela Polskiego Związku Łowieckiego i jego podpis, podpis marszałka

---

¹ Zmiany ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. 2013, 1238; Dz. U. 2014, 587; Dz. U. 2014, 850; Dz. U. 2014, 1101; Dz. U. 2014, 822; Dz. U. 2014, 1133; Dz.U.2015.200; Dz.U.2015.277; Dz.U.2015.1045; Dz.U.2015.1211; Dz.U.2015.1223; Dz.U.2015.774; Dz.U.2015.1265; Dz.U.2015.1434; Dz.U.2015.1590.

województwa wraz z odciskiem pieczęci urzędowej; dane dotyczące lokalizacji rejonu hodowlanego oraz obwodów łowieckich wchodzących w jego skład z opisem dotyczącym nazwy województwa, nazwy nadleśnictw oraz numerów obwodów łowieckich;

- b) dotyczące rejonu hodowlanego, w tym obwodów wchodzących w skład rejonu hodowlanego i ich zagospodarowania;
- c) liczby łosi, jeleni, jeleni sika, danieli, muflonów, dzików na 1.000 ha powierzchni po wyłączeniach oraz liczbę saren, zajęcy, kuropatw na 100 ha powierzchni po wyłączeniach, według stanu na dzień sporządzenia planu wieloletniego, w tym zajęcy i kuropatw również w odniesieniu do powierzchni polnej po wyłączeniach;
- d) docelowej liczby łosi, jeleni, jeleni sika, danieli, muflonów, dzików na 1.000 ha powierzchni po wyłączeniach oraz docelową liczbę saren, zajęcy, kuropatw na 100 ha powierzchni po wyłączeniach, w tym zajęcy i kuropatw również na 100 ha powierzchni polnej po wyłączeniach.

2. Roczny plan łowiecki zawiera dane:

- a) ogólne, tj.: numer obwodu, powierzchnię obwodu, powierzchnię gruntów leśnych i powierzchnię po wyłączeniach;
- a) dotyczące zagospodarowania obwodu łowieckiego oraz szkód łowieckich;
- b) o przychodach ze sprzedaży tusz zwierzyny płowej w obwodzie łowieckim;
- c) dotyczące zwierzyny w obwodzie łowieckim, określone osobno dla każdego z gatunków tych zwierząt, w tym wielkości pozyskania zwierzyny, z wyłączeniem gatunków obcych, dla których nie określa się wielkości pozyskania..

Art. 12. 1. Roczne plany łowieckie są sporządzane na łowiecki rok gospodarczy.

2. Roczne plany łowieckie są sporządzane przez dzierżawców obwodów łowieckich, po zasięgnięciu opinii właściwych wójtów (burmistrzów, prezydentów miast), i podlegają zatwierdzeniu przez właściwego nadleśniczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w uzgodnieniu z Polskim Związkiem Łowieckim.

3. W przypadku gdy obwód łowiecki jest położony w granicach więcej niż jednego nadleśnictwa, roczny plan łowiecki dla tego obwodu zatwierdza nadleśniczy właściwy dla obszaru, na którym jest położona największa część tego obwodu.

4. Roczne plany łowieckie w obwodach łowieckich wyłączonych z wydzierżawienia są sporządzane przez ich zarządców i podlegają

zatwierdzeniu przez dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego oraz właściwych wójtów (burmistrzów, prezydentów miast).

5. W przypadku gdy obwód łowiecki wyłączony z wydzierżawienia jest położony w granicach więcej niż jednej regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, roczny plan łowiecki dla tego obwodu zatwierdza dyrektor regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe właściwy dla obszaru, na którym jest położona największa część tego obwodu. Opinii Polskiego Związku Łowieckiego nie zasięga się jeżeli zarządcą obwodu łowieckiego jest Polski Związek Łowiecki.

6. Roczne plany łowieckie dla obwodów łowieckich:

- 1) graniczących z parkiem narodowym są opiniowane dodatkowo przez dyrektora tego parku narodowego;
- 2) na terenie których znajdują się obręby hodowlane, są opiniowane dodatkowo, w zakresie pozyskania piżmaka i łyski przez uprawnionych do rybactwa w rozumieniu ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2009 r. Nr 189, poz. 1471, z późn. zm.²⁾).

7. Roczny plan łowiecki jest przedkładany do zatwierdzenia nie później niż do dnia 21 marca danego roku wraz z opiniami, o których mowa w ust. 5–7.

8. Zatwierdzenie lub odmowa zatwierdzenia rocznego planu łowieckiego następuje w terminie 7 dni od dnia jego przedłożenia do zatwierdzenia na druku rocznego planu łowieckiego.

9. Odmowa zatwierdzenia rocznego planu łowieckiego w całości albo części może nastąpić, jeżeli plan:

- 1) nie spełnia wymogów określonych przepisami prawa;
- 2) zawiera dane, które nie gwarantują osiągnięcia celów określonych w wieloletnim łowieckim planie hodowlanym.

10. W przypadku odmowy zatwierdzenia rocznego planu łowieckiego w części, plan ten podlega realizacji w zatwierdzonej części.

11. Roczny plan łowiecki podlega zmianie przez dzierżawcę w części niezatwierdzonej w przypadku uwzględnienia uwag zawartych w treści rocznego planu łowieckiego. Do zatwierdzania zmienionej części rocznego planu łowieckiego przepisy ust. 1-6 stosuje się odpowiednio.

12. W przypadku odmowy zatwierdzenia w całości albo części rocznego planu łowieckiego dzierżawcy przysługuje wniosek o wszczęcie postępowania

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 182, poz. 1228 i Nr 200, poz. 1322 oraz z 2013 r. poz. 628 i 1158.

administracyjnego w sprawie o zatwierdzenie rocznego planu łowieckiego do:

- 1) dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w przypadku, o którym
- 2) Dyrektora Generalnego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w przypadku, o którym mowa

13. Od decyzji organów, o których mowa w ust. 12, przysługuje odwołanie do ministra właściwego do spraw środowiska.

14. Zmianę rocznego planu łowieckiego dopuszcza się w przypadku:

- 1) klęski żywiołowej;
- 2) istotnej zmiany liczebności zwierzyny w obwodzie łowieckim;
- 3) zmiany granic obwodu łowieckiego;
- 4) zmiany dzierżawcy;
- 5) większego niż przewidywany rozmiaru szkód łowieckich;
- 6) wprowadzenia zmiany na liście gatunków zwierzyny lub określenia okresu polowań na gatunek zwierzyny objęty dotychczas całoroczną ochroną;
- 7) wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2014 r. poz. 1539 oraz z 2015 r. poz. 266 i 470).

15. Do zmiany rocznego planu łowieckiego stosuje się odpowiednio przepisy ust. 1-13

16. Dopuszcza się korektę rocznego planu łowieckiego w zakresie:

- 1) liczby ubytków zwierzyny grubej, powstałych w łowieckim roku gospodarczym poprzedzającym łowiecki rok gospodarczy, na który sporządza się roczny plan łowiecki,
- 2) liczby zwierzyny pozyskanej w drodze odstrzałów i odłowów w łowieckim roku gospodarczym poprzedzającym łowiecki rok gospodarczy, na który sporządza się roczny plan łowiecki, w odniesieniu do gatunków zwierzyny, na którą dopuszczone jest polowanie

– w okresie od sporządzenia rocznego planu łowieckiego do dnia 31 marca.

17. Dzierżawcy są obowiązani do złożenia korekty rocznego planu łowieckiego w formie pisemnej. Do korekty nie stosuje się przepisów ust. 1-7.

18. Korekta rocznego planu łowieckiego jest dopuszczalna do dnia 30 kwietnia roku, w którym obowiązuje dany roczny plan łowiecki.

Art. 13. 1. Wieloletnie łowieckie plany hodowlane są sporządzane dla rejonów hodowlanych na okres 10 kolejnych łowieckich lat gospodarczych.

2. Dyrektor regionalny Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy

Państwowe w porozumieniu z Polskim Związkiem Łowieckim powołuje koordynatorów rejonów hodowlanych, których zadaniem jest nadzór nad realizacją wieloletnich łowieckich planów hodowlanych

3. Wieloletnie łowieckie plany hodowlane są sporządzane przez dyrektorów regionalnych dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, w uzgodnieniu z marszałkami województw i Polskim Związkiem Łowieckim.

4. Wieloletnie łowieckie plany hodowlane zatwierdza Dyrektor Generalny Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w drodze decyzji administracyjnej.

5. Odmowa zatwierdzenia wieloletniego łowieckiego planu hodowlanego może nastąpić, jeżeli plan:

- 1) nie spełnia wymogów określonych przepisami prawa;
- 2) zawiera dane, które nie gwarantują, w okresie na jaki został sporządzony, osiągnięcia celów łowiectwa wskazanych w art. 3.

6. W przypadku odmowy zatwierdzenia wieloletniego łowieckiego planu hodowlanego przysługuje odwołanie do ministra właściwego do spraw środowiska.

7. Zmianę wieloletniego łowieckiego planu hodowlanego dopuszcza się w przypadku:

- 1) klęski żywiołowej;
- 2) zmiany granic rejonu hodowlanego lub obwodu łowieckiego wchodzącego w skład tego rejonu;
- 3) istotnej zmiany liczebności zwierzyny w rejonie hodowlanym;
- 4) istotnej zmiany charakteru użytkowania gruntów;
- 5) wprowadzenia zmiany na liście gatunków zwierzyny lub określenia okresu polowań na gatunek zwierzyny objęty dotychczas całoroczną ochroną;
- 6) wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

8. Do zmiany wieloletnich łowieckich planów hodowlanych stosuje się odpowiednio przepisy ust. 3–6.

9. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy zakres danych, które zawierają roczne plany łowieckie i wieloletnie łowieckie plany hodowlane, uwzględniając potrzebę optymalnego gospodarowania populacjami zwierzyny oraz ochrony lasów i użytków rolnych przed szkodami wyrządzanymi przez te zwierzęta;

2) wzór rocznego planu łowieckiego i wieloletniego łowieckiego planu hodowlanego;

3) wzór druku inwentaryzacji zwierzyny sporządzanej przez dzierżawców, uwzględniając metodykę prowadzenia inwentaryzacji oraz coroczny termin jej wykonania.

Art. 14. 1. Ochrona zwierzyny obejmuje tworzenie warunków bezpiecznego bytowania zwierzyny, a w szczególności:

- 1) zwalczanie kłusownictwa i wszelkich zjawisk szkodnictwa łowieckiego;
- 2) zakaz:
  - a) płoszenia, chwytania, przetrzymywania, ranienia i zabijania zwierzyny poza polowaniami oraz czynnościami, o których mowa w ust. 4 oraz w art. 10 ust. 4, art. 101 ust. 3, art. 102 ust. 1 i 2, art. 103 ust. 1–3, art. 116 ust. 3;
  - b) płoszenia, chwytania, przetrzymywania, ranienia i zabijania zwierzyny poza konkursami lub próbami pracy psów myśliwskich lub szkoleniami ptaków łowczych i psów myśliwskich – organizowanymi przez Polski Związek Łowiecki,
  - c) płoszenia zwierzyny poza inwentaryzacją zwierzyny,
  - d) przetrzymywania zwierzyny poza przypadkiem, o którym mowa w ust. 2;
- 3) zakaz wybierania i posiadania jaj i piskląt, wyrabiania i posiadania wydmuszek oraz niszczenia legowisk, nor i gniazd ptasich;
- 4) zakaz sprzedaży, transportu w celu sprzedaży, przetrzymywania w celu sprzedaży oraz oferowania do sprzedaży żywej lub martwej zwierzyny, jak również wszelkich łatwo rozpoznawalnych części lub produktów uzyskanych z tej zwierzyny, z wyjątkiem zwierzyny, która została pozyskana lub nabyta zgodnie z prawem.

2. Starosta może wyrazić zgodę, na okres do 6 miesięcy, na przetrzymywanie zwierzyny, osobie, która weszła w jej posiadanie w wyniku osierocenia, wypadku lub innego uszkodzenia ciała zwierzyny, mając na uwadze potrzebę podjęcia koniecznej opieki i leczenia. Zwierzyna ta powinna następnie być przekazana uprawnionym podmiotom w celu dalszej hodowli.

3. Uzyskanie zgody, o której mowa w ust. 2, nie dotyczy lekarza weterynarii lub członka Polskiego Związku Łowieckiego w okresie udzielania pomocy zwierzynie.

4. Do celów hodowlanych, w tym eksportu, oraz celów naukowych dozwolone jest łowienie zwierzyny żywej wyłącznie w sieci i nieraniące pułapki, w tym pułapki niechwytające za kończynę.

Art. 15. 1. Marszałek województwa, po zasięgnięciu opinii Polskiego

Związku Łowieckiego, może zezwolić na odstępstwo od zakazu płoszenia zwierzyny. Zezwolenie może być wydane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych oraz jeżeli nie jest szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji zwierzyny.

2. Zezwolenie jest wydawane na wniosek, który zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- 2) cel wykonania czynności;
- 3) nazwę gatunku lub gatunków w języku polskim i łacińskim, których będą dotyczyć te czynności;
- 4) określenie sposobu, miejsca i czasu wykonywania czynności oraz wynikających z tego zagrożeń;
- 5) wskazanie podmiotu, który wykona czynności.

3. Zezwolenie zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- 2) nazwę gatunku lub gatunków w języku polskim i łacińskim, których będą dotyczyć czynności;
- 3) wskazanie sposobu, miejsca i czasu płoszenia oraz podmiotów wykonywających tą czynność;
- 4) określenie warunków realizacji wynikających z potrzeb ochrony populacji gatunków zwierzyny i jej siedlisk w rejonie wykonywania czynności;
- 5) wskazanie podmiotów uprawnionych do wykonania kontroli realizacji wydanego zezwolenia w terenie;
- 6) określenie terminu złożenia marszałkowi województwa informacji o wykorzystaniu zezwolenia.

4. Marszałek województwa dokonuje kontroli spełniania warunków określonych w wydanych przez siebie zezwoleniach, o których mowa w ust.

1. Przepisy art. 101 ust. 7-13 stosuje się odpowiednio.

5. Marszałek województwa do dnia 30 czerwca każdego roku składa ministrowi właściwemu do spraw środowiska raport o wydanych w roku poprzednim zezwoleniach, o których mowa w ust. 1, zawierający informacje, o których mowa w ust. 3 pkt 2-5, a także informację o wykorzystaniu zezwoleń oraz wynikach kontroli spełniania warunków określonych w tych zezwoleniach.

Art. 16. 1. Hodowanie lub utrzymywanie chartów rasowych lub ich mieszańców lub psów w typie rasy charta wymaga zezwolenia starosty właściwego ze względu na miejsce prowadzenia ich hodowli lub utrzymywania, wydawanego na wniosek osoby zamierzającej prowadzić taką hodowlę lub utrzymywać takiego psa.

2. Minister właściwy do spraw rolnictwa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Związku

Kynologicznego w Polsce oraz Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia, warunki i sposób hodowania i utrzymywania chartów rasowych oraz ich mieszańców lub psów w typie rasy charta, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia bezpieczeństwa ludzi oraz, w odpowiednim zakresie, bezpieczeństwa zwierząt.

3. W przypadku niespełnienia wymagań określonych w przepisach wydanych na podstawie ust. 2 starosta odmawia wydania zezwolenia, o którym mowa w ust. 1.

4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do cofnięcia zezwolenia, o którym mowa w ust. 1.

5. Organem właściwym w sprawie cofnięcia zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, jest starosta właściwy ze względu na miejsce prowadzenia hodowli lub utrzymywania chartów rasowych lub ich mieszańców lub psów w typie rasy charta.

6. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, wygasa w razie zmiany miejsca prowadzenia hodowli lub utrzymywania chartów rasowych lub ich mieszańców lub psów w typie rasy charta.

7. Rozstrzygnięcia w sprawie wydania oraz cofnięcia zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, są podejmowane w formie decyzji administracyjnej.

Art. 17. 1. Łowiectwo jest prowadzone zgodnie z podstawowymi kierunkami użytkowania terenów rolnych, leśnych i rybackich, w warunkach stałego polepszania zwierzyńca środowiska jej bytowania.

2. Gospodarowanie i zarządzanie populacjami zwierzyńca wymaga w szczególności:

- 1) tworzenia stałych i okresowych osłon dla zwierzyńca (lasy, zadrzewienia, zakrzewienia, remizy, osłony miejsc łęgowych);
- 2) wzbogacania naturalnej bazy żerowej dla zwierzyńca w lasach;
- 3) zachowania istniejących naturalnych zbiorników wodnych, rekonstrukcji i tworzenia nowych;
- 4) utrzymywania korytarzy (ciągów) ekologicznych dla zwierzyńca;
- 5) utrzymywania struktury wiekowej i płciowej oraz liczebności populacji zwierzyńca właściwych dla zapewnienia równowagi ekosystemów oraz realizacji głównych celów gospodarczych w rolnictwie, leśnictwie i rybactwie;

3. Dzierżawcy oraz starostowie, wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) i nadleśniczowie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe współdziałają w sprawach związanych z zagospodarowaniem obwodów łowieckich, w szczególności w zakresie ochrony i hodowli zwierzyńca.

Art. 18. Dzierżawcy mogą, po uzyskaniu zgody właściciela, dzierżawcy lub zarządcy gruntu, wyznaczać i oznakowywać zakazem wstępu obszary stanowiące ostoje zwierzyny oraz wznosić urządzenia związane z prowadzeniem gospodarki łowieckiej.

Art. 19. Dzierżawcy mogą dokarmiać zwierzynę po uzgodnieniu miejsca wykładania karmy z właścicielem, dzierżawcą lub zarządcą gruntu.

Art. 20. Dzierżawcy oraz właściciele, dzierżawcy i zarządcy gruntów są obowiązani zawiadomić właściwy organ Inspekcji Weterynaryjnej lub urząd gminy albo najbliższy zakład leczniczy dla zwierząt o dostrzeżonych objawach chorób zwierząt żyjących wolno.

Rozdział 6

Obwody łowieckie

Art. 21. W szczególnych przypadkach, uzasadnionych względami racjonalnej gospodarki łowieckiej i warunkami terenowymi, mogą być tworzone, za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska, obwody łowieckie o powierzchni mniejszej niż 3000 ha.

Art. 22. 1. Obwody łowieckie dzielą się na obwody łowieckie leśne i polne.

2. Obwód łowiecki leśny jest to obszar, w którym grunty leśne stanowią co najmniej 40% ogólnej powierzchni tego obszaru.

3. Obwód łowiecki polny jest to obszar, w którym grunty leśne stanowią mniej niż 40% ogólnej powierzchni tego obszaru.

Art. 23. Obwody łowieckie są tworzone przy uwzględnieniu następujących zasad:

- 1) optymalnego zaspokojenia potrzeb w zakresie ochrony, zachowania i rozwoju gatunków zwierzyny;
- 2) unikania dzielenia zbiorników wodnych;
- 3) ustalania przebiegu granic po naturalnych lub wyraźnych znakach w terenie;
- 4) możliwości prowadzenia gospodarki łowieckiej.

Art. 24. 1. Obwody łowieckie podlegają zaliczeniu do następujących kategorii:

- 1) bardzo dobra;
- 2) dobra;

- 3) średnia;
- 4) słaba;
- 5) bardzo słaba.

2. Zaliczenie obwodu do jednej z kategorii następuje na podstawie:

- 1) walorów łowieckich, o których mowa w ust. 4;
- 2) czynników wpływających na środowisko bytowania zwierzyny.

3. Zaliczenie obwodu łowieckiego do jednej z kategorii zależy od ilości przyznanych punktów zgodnie z następującą punktacją:

- 1) bardzo dobry – 41 i więcej punktów;
- 2) dobry – 31–40 punktów;
- 3) średni – 21–30 punktów;
- 4) słaby – 11–20 punktów;
- 5) bardzo słaby – do 10 punktów.

4. Przyznawanie punktów obwodom łowieckim, w celu zaliczenia ich do jednej z kategorii, o których mowa ust. 3, następuje na podstawie:

1) walorów łowieckich ocenianych na podstawie:

a) średniej wyliczonej z rocznych planów łowieckich z ostatnich trzech lat liczebności zwierzyny płowej wyrażonej w jednostkach, gdzie 1 jeleni = 2 danieli = 5 saren, zwanych dalej „jednostkami” oraz muflonów i dzików, w przeliczeniu na 1.000 ha powierzchni obwodu, przyjmując, że:

- 1 punkt = do 30 jednostek, 2 punkty = 31-50 jednostek, 3 punkty = 51-70 jednostek, 4 punkty = 71 i więcej jednostek,
- 1 punkt = do 30 muflonów, 2 punkty = 31-50 muflonów, 3 punkty = 51 i więcej muflonów,
- 1 punkt = do 50 dzików, 2 punkty = 51-100 dzików, 3 punkty = 101 i więcej dzików,

b) średniego z ostatnich trzech lat pozyskania zwierzyny grubej i drobnej w przeliczeniu na 1.000 ha powierzchni obwodu, przyjmując, że 1 punkt = 0,3 jelenia = 1 daniel = 1 muflon = 5 saren = 15 dzików = 15 zajęcy = 10 dzikich gęsi = 30 bażantów = 30 dzikich kaczek = 30 kuropatw;

2) czynników dodatnio wpływających na środowisko bytowania zwierzyny i walory łowieckie obwodu,

3) czynników ujemnie wpływających na środowisko bytowania zwierzyny i walory łowieckie obwodu.

5. W przypadku dokonania przez dzierżawców udokumentowanego zasiedlenia obwodu łowieckiego zwierzyną drobną, walory łowieckie, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. b, będą oceniane na podstawie średniego pozyskania zwierzyny drobnej z ostatnich trzech lat przed dokonaniem zasiedleniem.

6. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii

Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia czynniki wpływające na środowisko bytowania zwierzyny i walory łowieckie obwodu łowieckiego oraz odpowiadające im wartości punktowe, uwzględniając liczebność poszczególnych gatunków zwierzyny w określonych środowiskach jej bytowania oraz nasilenie czynników antropogenicznych.

Art. 25. 1. Zaliczenia obwodu łowieckiego do jednej z kategorii, o których mowa w art. 24 ust. 1, dokonuje sejmik województwa na wniosek zespołu do spraw kategoryzacji:

- 1) w uchwale, o której mowa w art. 27 ust. 1, albo
- 2) w uchwale, stanowiącej akt prawa miejscowego; przepis art. 27 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. W skład zespołu, o którym mowa w ust. 1, powoływanego przez zarząd województwa wchodzi:

- 1) 2 przedstawicieli zarządu województwa;
- 2) przedstawiciel dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe;
- 3) przedstawiciel Polskiego Związku Łowieckiego;
- 4) przedstawiciel dzierżawcy.

3. Projekt uchwały, o której mowa w ust. 1, wymaga uzgodnienia z Polskim Związkiem Łowieckim i właściwym dyrektorem regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

4. Zaliczenia obwodu łowieckiego do kategorii, o których mowa w art. 24 ust. 1, dokonuje się na okres jego dzierżawy, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Zespół, o którym mowa w ust. 2, na wniosek wydzierżawiającego lub dzierżawcy może zwrócić się do sejmiku województwa, o dokonanie zmiany kategorii obwodu łowieckiego w przypadkach:

- 1) klęski żywiołowej;
- 2) masowego upadku zwierzyny spowodowanego chorobą zakaźną zwierząt lub inną przyczyną;
- 3) zmiany granic obwodu lub zmiany dzierżawcy, przed upływem okresu, o którym mowa w ust. 4.

Art. 26. W skład obwodów łowieckich nie wchodzi:

- 1) parki narodowe;
- 2) strefy ochronne, o których mowa w art. 11 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880, z późn. zm.³⁾);

- 3) pas techniczny wchodzący w skład pasa nadbrzeżnego;
- 4) rezerwy przyrody, z wyjątkiem rezerwatów lub ich części, w których na obszarach wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych nie zabroniono wykonywania polowania;
- 5) tereny w granicach administracyjnych miast; jeżeli jednak granice te obejmują większe obszary leśne lub rolne, z obszarów tych może być utworzony obwód łowiecki lub mogą być one włączone do innych obwodów łowieckich;
- 6) tereny zajęte przez miejscowości niezaliczane do miast, w granicach obejmujących zabudowania mieszkalne i gospodarcze z podwórzami, placami i ulicami oraz drogami wewnątrz tych miejscowości;
- 7) budowle, zakłady i urządzenia, tereny przeznaczone na cele społeczne, kultu religijnego, przemysłowe, handlowe, składowe, transportowe i inne cele gospodarcze oraz obiekty o charakterze zabytkowym i specjalnym, w granicach ich stałych ogrodzeń, przy czym za stałe ogrodzenie należy rozumieć ogrodzenie trwale związane z gruntem.

Art. 27. 1. Podziału na obwody łowieckie oraz zmiany granic tych obwodów dokonuje w obrębie województwa sejmik województwa, w drodze uchwały, stanowiącej akt prawa miejscowego.

2. Jeżeli obwód łowiecki ma się znajdować w obszarze więcej niż jednego województwa uchwałę, o której mowa w ust. 1, podejmuje sejmik województwa właściwy dla przeważającego obszaru gruntów, na których ma się znajdować obwód łowiecki, w uzgodnieniu z sejmikiem województwa właściwym dla pozostałego obszaru.

3. Podział na obwody łowieckie obszarów gruntów pozostających w zarządzie organów wojskowych albo przydzielonych tym organom do wykorzystania oraz zmiana granic tych obwodów odbywa się w uzgodnieniu z tymi organami.

4. Projekt uchwały, o której mowa w ust. 1, przygotowuje marszałek województwa. Projekt uchwały zawiera:

- 1) numer obwodu;
- 2) przebieg graficzny na mapie oraz słowny opis granic obwodu;

□ Zmiany ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. Nr 113, poz. 954; Dz. U. z 2005 r. Nr 130, poz. 1087; Dz. U. Nr 75, poz. 493; Dz. U. Nr 176, poz. 1238; Dz. U. Nr 181, poz. 1286; Dz. U. Nr 154, poz. 958; Dz. U. Nr 201, poz. 1237; Dz. U. z 2009 r. Nr 18, poz. 97; Dz. U. Nr 92, poz. 753; Dz. U. Nr 215, poz. 1664; Dz. U. Nr 76, poz. 489; Dz. U. Nr 119, poz. 804; Dz. U. Nr 157, poz. 1241; Dz. U. Nr 34, poz. 170; Dz. U. Nr 94, poz. 549; Dz. U. Nr 208, poz. 1241; Dz. U. Nr 34, poz. 170; Dz. U. Nr 94, poz. 549; Dz. U. Nr 208, poz. 1241; Dz. U. Nr 224, poz. 1337; Dz. U. z 2012 r., poz. 985; Dz. U. z 2013 r., poz. 7, poz. 73, poz. 165, poz. 628, Dz. U. z 2014 r., poz. 805, poz. 842, poz. 850, poz. 1002, poz. 1101, poz. 1863; Dz. U. z 2015 r., poz. 222, poz. 1045, poz. 774;

- 3) przebieg graficzny na mapie wyłączeń, o których mowa w art. 26, oraz po zrealizowaniu czynności określonych w ust. 5 pkt 6.
- 4) powierzchnię całkowitą obwodu;
- 5) powierzchnię obwodu po uwzględnieniu przepisów art. 28;
- 6) powierzchnię leśną obwodu;
- 7) powierzchnię obwodu po zrealizowaniu czynności określonych w ust. 5 pkt 6.

5. Marszałek województwa po przygotowaniu projektu uchwały, o której mowa w ust. 1, kolejno:

- 1) występuje o:
  - a) opinię do:
    - właściwego dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe,
    - Polskiego Związku Łowieckiego,
    - właściwej izby rolniczej,
  - b) uzgodnienie z organami, o których mowa w ust. 2 lub 3;
- 2) wprowadza zmiany do projektu uchwały wynikające z rozpatrzenia opinii i dokonanych uzgodnień;
- 3) ogłasza przez umieszczenie na stronie podmiotowej urzędu marszałkowskiego, a także w sposób zwyczajowo przyjęty w poszczególnych gminach objętych projektem uchwały, za pośrednictwem wójtów (burmistrzów, prezydentów miast), o sporządzeniu projektu uchwały oraz wyłożeniu jej do publicznego wglądu i umieszczeniu na stronie podmiotowej urzędu marszałkowskiego, na co najmniej 7 dni przed dniem wyłożenia i umieszczenia projektu uchwały, wyznaczając w ogłoszeniu termin na składanie uwag do projektu uchwały, nie krótszy niż 21 dni od dnia wyłożenia i umieszczenia projektu uchwały, oraz informując o formie i miejscu składania uwag;
- 4) wyklada projekt uchwały do publicznego wglądu oraz umieszcza go na stronie podmiotowej urzędu marszałkowskiego na okres co najmniej 21 dni;
- 5) rozpatruje uwagi w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia upływu terminu ich składania;
- 6) wprowadza zmiany do projektu uchwały wynikające z rozpatrzenia uwag, a następnie ponawia uzgodnienia z organami, o których mowa w ust. 2 lub 3;
- 7) przedstawia projekt uchwały sejmikowi województwa wraz z zestawieniem nieuwzględnionych uwag lub opinii.

6. Uwagi do projektu uchwały, o której mowa w ust. 1, może wnieść każdy właściciel, użytkownik wieczysty albo zarządca nieruchomości objętej projektem uchwały.

7. Uwagi wnosi się na piśmie w terminie wyznaczonym w ogłoszeniu, o którym mowa w ust. 5 pkt 3. Uwagi wniesione po terminie pozostawia się bez rozpatrzenia.

8. Jako wniesione na piśmie uznaje się również uwagi wniesione w postaci elektronicznej za pomocą elektronicznej skrzynki podawczej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2014 r. poz. 1114), opatrzone:

- 1) bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. z 2013 r. poz. 262 oraz z 2014 r. poz. 1662) albo
- 2) podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP w rozumieniu przepisów ustawy dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

9. Przy rozpatrywaniu uwag dotyczących wyłączenia nieruchomości z obwodu łowieckiego uwzględnia się szczególnie właściwości nieruchomości lub prowadzonej na niej działalności, które istotnie utrudnią prowadzenie na niej gospodarki łowieckiej, albo objęcia nieruchomości obwodem łowieckim zaprzestania lub istotnego ograniczenia prowadzenia na niej dotychczasowej działalności.

w przypa
 spowodu

10. Jeżeli sejmik województwa stwierdzi konieczność dokonania zmian w przedstawionym projekcie uchwały, w tym także w wyniku uwzględnienia uwag lub opinii do projektu uchwały, czynności, o których mowa w ust. 5, ponawia się w zakresie niezbędnym do dokonania tych zmian. Przedmiotem ponowionych czynności można uczynić część projektu uchwały objętą zmianą.

Art. 28. 1. Jeżeli w wyniku objęcia nieruchomości obwodem łowieckim korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości może żądać od Skarbu Państwa reprezentowanego przez właściwego miejscowo wojewodę odszkodowania za powstałe ograniczenia.

2. Z roszczeniem, o którym mowa w ust. 1, można wystąpić w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie uchwały, o której mowa w art. 27 ust. 1, jednak nie później niż w ciągu roku od dnia, w którym właściciel

lub użytkownik wieczysty nieruchomości dowiedział się o szkodzie.

Art. 29. 1. Właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości wchodzącej w skład obwodu łowieckiego może wystąpić do sądu powszechnego z wnioskiem o ustanowienie zakazu wykonywania polowania na tej nieruchomości, uzasadniając to swoimi przekonaniem religijnymi lub wyznawanymi zasadami moralnymi.

2. We wniosku, o którym mowa w ust. 1, właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości wykazuje związek pomiędzy posiadanymi przekonaniem religijnymi lub wyznawanymi zasadami moralnymi a żądaniem ustanowienia zakazu wykonywania polowania na tej nieruchomości.

3. Sprawy o ustanowienie zakazu wykonywania polowania sąd rozpatruje w postępowaniu nieprocesowym.

4. Uczestnikami postępowania w sprawie o ustanowienie zakazu wykonywania polowania są właściwy marszałek województwa oraz dzierżawca, którego dotyczy wniosek, o którym mowa w ust. 1.

5. Właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości, na której sąd ustanowił zakaz wykonywania polowania, może w każdym czasie złożyć dzierżawcy pisemne oświadczenie o rezygnacji z ustanowionego zakazu wykonywania polowania. W takim przypadku zakaz wykonywania polowania przestaje obowiązywać z dniem doręczenia oświadczenia dzierżawcy. Dzierżawca przekazuje informację o wygaśnięciu zakazu właściwemu marszałkowi województwa.

Art. 30. 1. Obwody łowieckie wydzierżawia się kołom łowieckim Polskiego Związku Łowieckiego, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Obwody łowieckie wydzierżawia się także Polskiemu Związkowi Łowieckiemu jednak tylko wtedy, gdy żadne koło łowieckie nie jest zainteresowane ich dzierżawieniem i tylko do czasu złożenia Polskiemu Związkowi Łowieckiemu oferty dzierżawy danego obwodu przez koło łowieckie.

3. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, może, w drodze decyzji, wyłączyć obwody łowieckie z wydzierżawiania i przekazać je podmiotom wymienionym w ust. 4 na czas nie krótszy niż 10 lat w zarząd z przeznaczeniem na ośrodki hodowli zwierzyny, w których - oprócz polowania - realizowane są zadania związane z co najmniej jednym z następujących celów:

- 1) prowadzeniem wzorcowego zagospodarowania łowisk, wdrażaniem nowych osiągnięć z zakresu łowiectwa;
- 2) prowadzeniem badań naukowych;

- 3) odtwarzaniem populacji zanikających gatunków zwierząt dziko żyjących;
- 4) hodowlą rodzimych gatunków zwierzyny w celu zasiedlania łowisk;
- 5) hodowlą gatunków zwierzyny szczególnie pożytecznych w biocenozach leśnych;
- 6) prowadzeniem szkoleń z zakresu łowiectwa.

4. Ośrodki hodowli zwierzyny mogą być prowadzone za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska przez: Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, Polski Związek Łowiecki, instytucje naukowo-dydaktyczne. Prawo do prowadzenia ośrodków hodowli zwierzyny jest niezbywalne.

5. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, może uchylić decyzję, o której mowa w ust. 3, jeżeli w odniesieniu do zarządcy obwodu łowieckiego zachodzi przesłanka, o której mowa w art. 32 ust. 3. Opinie Polskiego Związku Łowieckiego nie zasięga się, jeżeli zarządcą obwodu łowieckiego jest Polski Związek Łowiecki.

6. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady przekazywania w zarząd obwodów łowieckich wyłączonych z wydzierżawiania, uwzględniając tryb postępowania, jednostkom, których zadania ustawowe dają gwarancję realizacji celów, o których mowa w ust. 3.

Art. 31. 1. Obwody łowieckie wydzierżawiają, na wniosek Polskiego Związku Łowieckiego, po zasięgnięciu opinii wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz właściwej izby rolniczej:

- 1) obwody łowieckie leśne - dyrektor regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe;
- 2) obwody łowieckie polne - starosta, wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej;
- 3) obwody łowieckie polne znajdujące się na terenie więcej niż jednego powiatu - starosta powiatu, na terenie którego znajduje się największa część obwodu łowieckiego,
- 4) obwody łowieckie leśne znajdujące się na terenie więcej niż jednej regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe - dyrektor regionalnej dyrekcji, na terenie której znajduje się największa część obwodu łowieckiego.

2. Obwód łowiecki obejmujący obszar gruntów pozostających w zarządzie organów wojskowych lub przydzielonych tym organom do wykorzystania może być wydzierżawiony kołom łowieckim za zgodą tych organów.

3. Obwody łowieckie wydzierżawia się na czas nie krótszy niż 10 lat.

4. W przypadku podziału obwodu łowieckiego dotychczasowemu dzierżawcy przysługuje prawo wyboru dzierżawy lub zarządzania jednym z

obwodów łowieckich powstałych z podziału.

5. W przypadku podziału obwodu łowieckiego lub zmiany jego granic następuje rozliczenie z jego dotychczasowym dzierżawcą z tytułu nadpłaconego czynszu dzierżawnego oraz nakładów na zagospodarowanie, poniesionych w ostatnich 2 latach przed dokonaniem tego podziału lub zmian. Kwotę ustaloną w rozliczeniu wypłaca ustępującemu dzierżawcy, dzierżawca nowo utworzonego obwodu łowieckiego.

6. Zasada określona w ust. 4 obowiązuje także w przypadku wyłączenia obwodu łowieckiego z wydzierżawienia w trakcie trwania umowy dzierżawy oraz w przypadku zmiany dzierżawcy obwodu łowieckiego.

7. W przypadku określonym w art. 30 ust. 2 i przekazaniu przez Polski Związek Łowiecki dzierżawionego obwodu łowieckiego kołu łowieckiemu, następuje rozliczenie między stronami obejmujące zwrot nadpłaconego czynszu dzierżawnego, nakładów poniesionych na zagospodarowanie obwodu za okres dzierżawy obwodu łowieckiego przez Polski Związek Łowiecki, nie dłuższy jednak niż 2 ostatnie lata.

Art. 32. 1. Umowa dzierżawy obwodu łowieckiego powinna zawierać:

- 1) numer i powierzchnię obwodu łowieckiego;
- 2) obszar gruntów leśnych i polnych wchodzących w skład obwodu łowieckiego;
- 3) kategorię obwodu łowieckiego;
- 4) wysokość czynszu za dzierżawę prawa do prowadzenia gospodarki łowieckiej na terenie obwodu łowieckiego i termin jego płatności;
- 5) obowiązki stron umowy;
- 6) zasady zastosowania odstrzału zastępczego i redukcyjnego;
- 7) sposób i terminy rozliczeń między stronami umowy w przypadku jej rozwiązania.

2. Umowa dzierżawy obwodu łowieckiego ulega rozwiązaniu w przypadku:

- 1) wyłączenia obwodu łowieckiego z wydzierżawienia;
- 2) rozwiązania koła łowieckiego;
- 3) zgodnego oświadczenia stron.

3. Wydzierżawiający może, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego albo na wniosek Polskiego Związku Łowieckiego, wypowiedzieć dzierżawę bez zachowania terminów wypowiedzenia w przypadku nieusprawiedliwionego niezrealizowania przez dzierżawcę obwodu łowieckiego rocznego planu łowieckiego na poziomie co najmniej 80% określonej w tym planie minimalnej liczby zwierzyny grubej do pozyskania, w każdym z trzech następujących po sobie lat;

4. Brak przedstawienia przez Polski Związek Łowiecki opinii w terminie 14 dni od dnia otrzymania wystąpienia o opinię uznaje się za wyrażenie

pozytywnej opinii.

5. Umowa dzierżawy może ulec rozwiązaniu, poza przypadkiem określonym w ust. 3, także na wniosek Polskiego Związku Łowieckiego w przypadku negatywnej oceny prowadzenia gospodarki łowieckiej.

6. W kwestiach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące dzierżawy.

Rozdział 7

Czynsz za dzierżawę prawa do prowadzenia gospodarki łowieckiej na terenie obwodu łowieckiego

Art. 33. 1. W przypadku nieusprawiedliwionego niezrealizowania rocznego planu łowieckiego dzierżawcy są obowiązani do udziału w kosztach ochrony lasu przed zwierzyną.

2. Udział w kosztach, o których mowa w ust. 1, uwzględnia się w wysokości czynszu dzierżawnego albo ekwiwalentu, o którym mowa w art. 34 ust. 1 i 6, przy czym udział ten przekazywany jest w całości właściwemu nadleśnictwu. Nadleśnictwo jest obowiązane rozliczyć ten udział między nadleśnictwem a właścicielami lasów nie będących własnością Skarbu Państwa, pozostających w obszarze nadleśnictwa.

3. Czynsz dzierżawny ustala się, w zależności od kategorii obwodu łowieckiego, mnożąc ilość hektarów powierzchni użytkowej obwodu łowieckiego przez równowartość pieniężną żyta, stosując wskaźnik przeliczeniowy, który nie może być wyższy niż 0,10 q żyta za 1 ha.

4. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób ustalania udziału, o którym mowa w ust. 1,
- 2) wysokość wskaźników przeliczeniowych, o których mowa w ust. 3, dla poszczególnych kategorii obwodów łowieckich

– uwzględniając stopień niezrealizowania rocznego planu łowieckiego w zakresie pozyskania łośi, jeleni, danieli i saren, przy czym udział ten nie może przekroczyć 10% wartości wpływów ze sprzedaży tusz tych gatunków w roku poprzednim oraz konieczność zróżnicowania wysokości czynszu dzierżawnego w zależności od kategorii obwodu łowieckiego, stosując za podstawę do wyliczeń cenę żyta ustaloną na podstawie ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 1381 oraz z 2014 r. poz. 40).

Art. 34. 1. Wydzierżawiający jest obowiązany rozliczyć otrzymany czynsz dzierżawny między nadleśnictwami i gminami.

2. Nadleśnictwu przypada czynsz odpowiadający powierzchni gruntów

leśnych Skarbu Państwa, a gminom – odpowiadający pozostałej powierzchni obwodu łowieckiego.

3. Gmina jest obowiązana rozliczyć 50% należnego jej czynszu dzierżawnego pomiędzy właścicielami nieruchomości gruntowych, wchodzących w skład obwodu łowieckiego. Pozostała kwota stanowi dochód własny gminy.

4. Rozliczenie, o którym mowa w ust. 3, następuje poprzez przekazanie równowartości 50% czynszu dzierżawnego na rzecz właściwego samorządu rolniczego.

5. Wójt gminy przeznaczają należną kwotę czynszu dzierżawnego na cele społeczne gminy.

6. Za obwody łowieckie wyłączone z wydzierżawiania zarządcy tych obwodów uiszczają ekwiwalent, ustalany przez starostę, przy czym wartość opłaty za 1 hektar powierzchni użytkowej obwodu łowieckiego stanowi średnią wartość hektara czynszu za dzierżawę, stosowanego w obwodach łowieckich, wydzierżawionych na obszarze danego powiatu i wnoszona jest przez zarządcę obwodu na rzecz starosty.

7. Starosta jest obowiązany rozliczyć otrzymany ekwiwalent według zasad określonych w ust. 1 - 4.

Rozdział 8

Polski Związek Łowiecki

Art. 35. 1. Polski Związek Łowiecki jest społecznym i samorządnym zrzeszeniem osób fizycznych i prawnych, które prowadzą gospodarke łowiecką oraz działają na rzecz jej ochrony poprzez regulację liczebności zwierzyny.

2. Polski Związek Łowiecki posiada osobowość prawną.

3. Polski Związek Łowiecki oraz koła łowieckie działają na podstawie ustawy oraz statutu uchwalonego przez Krajowy Zjazd Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego.

4. Statut Polskiego Związku Łowieckiego określa:

- 1) teren działania i siedzibę Polskiego Związku Łowieckiego;
- 2) sposób nabywania i utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim oraz kole łowieckim, warunki nabywania i utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim oraz kole łowieckim zasady przynależności do kół łowieckich, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków;
- 3) organy Polskiego Związku Łowieckiego oraz koła łowieckie, ich kompetencje, tryb dokonywania ich wyboru, zmiany bądź uzupełnienia składu;

- 4) zasady reprezentowania koła łowieckiego;
- 5) fundusze i majątek Polskiego Związku Łowieckiego oraz koła łowieckiego, a także sposób ich tworzenia, nabywania i zbywania;
- 6) warunki ważności podejmowanych przez organy Polskiego Związku Łowieckiego bądź koła łowieckiego uchwał;
- 7) sposób ustanawiania składek członkowskich oraz wpisowego na rzecz Polskiego Związku Łowieckiego i koła łowieckiego oraz innych opłat;
- 8) zasady uchwalania i dokonywania zmian statutu;
- 9) zasady postępowania wewnątrzorganizacyjnego;
- 10) wzory deklaracji członkowskich w Polskim Związku Łowieckim oraz kole łowieckim;
- 11) sankcje porządkowe za naruszenie obowiązków członkowskich;
- 12) warunki i sposób łączenia się, podziału, rozwiązywania oraz likwidacji koła łowieckiego.

Art. 36. 1. Statut Polskiego Związku Łowieckiego podlega zatwierdzeniu przez Sąd Okręgowy w Warszawie.

2. Sąd Okręgowy w Warszawie wydaje postanowienie o zatwierdzeniu statutu Polskiego Związku Łowieckiego po przeprowadzeniu rozprawy w składzie trzech sędziów w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia złożenia wniosku przez Polski Związek Łowiecki.

3. Sąd Okręgowy w Warszawie wydaje postanowienie o odmowie zatwierdzenia wskazanego postanowienia statutu Polskiego Związku Łowieckiego w przypadku stwierdzenia jego niezgodności z prawem. Postanowienie wraz z uzasadnieniem doręcza się z urzędu wnioskodawcy.

4. Na postanowienie, o którym mowa w ust. 3, przysługuje zażalenie. Termin do wniesienia zażalenia wynosi 14 dni i liczy się od dnia doręczenia postanowienia wraz z uzasadnieniem. Sąd wydaje postanowienie w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia złożenia zażalenia.

5. Statut Polskiego Związku Łowieckiego jest publikowany w Monitorze Sądowym i Gospodarczym po wydaniu postanowienia o zatwierdzeniu. Ogłoszenie jest bezpłatne.

6. W przypadku wydania postanowienia o odmowie zatwierdzenia wskazanych postanowień statutu Polskiego Związku Łowieckiego z uwagi na ich sprzeczność z prawem, publikacji podlega część zatwierdzona statutu.

7. W terminie 6 miesięcy od wydania prawomocnego postanowienia o odmowie zatwierdzenia wskazanych postanowień statutu Polskiego Związku Łowieckiego, Naczelna Rada Łowiecka może zmienić wyłącznie zakwestionowane postanowienia statutu na zgodne z prawem. Do uchwalonych zmian statutu przepisy ust. 1-6 stosuje się odpowiednio. Zmiana statutu dokonana przez Naczelną Radę Łowiecką podlega

zatwierdzeniu przez najbliższy Krajowy Zjazd Delegatów.

Art. 37. 1. Osoba fizyczna może zostać członkiem Polskiego Związku Łowieckiego, jeżeli:

- 1) jest pełnoletnia;
- 2) korzysta z pełni praw publicznych;
- 3) nie była karana za przestępstwa wymienione w prawie łowieckim;
- 4) nabyła uprawnienia do wykonywania polowania;
- 5) złożyła deklarację i uiściła wpisowe.

Art. 38. Członkowie Polskiego Związku Łowieckiego podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu od następstw nieszczęśliwych wypadków i od odpowiedzialności cywilnej w zakresie czynności związanych z gospodarką łowiecką.

Art. 39. 1. Organami Polskiego Związku Łowieckiego są:

- 1) Krajowy Zjazd Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego, jako najwyższa władza Polskiego Związku Łowieckiego, który tworzą, wyłonieni w wyborach pośrednich, przedstawiciele kół łowieckich i przedstawiciele członków niezrzeszonych w kołach łowieckich;
- 2) Naczelna Rada Łowiecka, do zadań której należy ustalanie kierunków i planów działalności Polskiego Związku Łowieckiego pomiędzy Krajowymi Zjazdami Delegatów oraz realizacja innych zadań przewidzianych statutem;
- 3) Zarząd Główny jako organ zarządzający i reprezentujący Związek na zewnątrz wraz z jego oddziałami terenowymi – zarządami okręgowymi;
- 4) Główny Sąd Łowiecki i okręgowe sądy łowieckie jako organy orzekające w postępowaniu dyscyplinarnym;
- 5) Główny Rzecznik Dyscyplinarny i okręgowi rzecznicy dyscyplinarni jako organy prowadzące dochodzenia dyscyplinarne;
- 6) Główna Komisja Rewizyjna i okręgowe komisje rewizyjne jako organy kontroli wewnętrznej;
- 7) Kapituła Odznaczeń Łowieckich jako organ nadający odznaczenia łowieckie;
- 8) Okręgowy Zjazd Delegatów jako organ uchwałodawczy i nadzorczy;
- 9) Okręgowe Rady Łowieckie jako organy nadzorcze i opiniodawcze;

2. Pracodawcą w rozumieniu przepisów prawa pracy jest Zarząd Główny Polskiego Związku Łowieckiego.

3. Czynności z zakresu prawa pracy, w stosunku do pracowników Zrzeszenia, dokonuje Prezes Zarządu Głównego Polskiego Związku Łowieckiego.

4. Organy Polskiego Związku Łowieckiego, o których mowa w ust. 1 pkt 1-9 są powoływane na okres 5-letniej kadencji.

5. Naczelna Rada Łowiecka może rozwiązać organ, o którym mowa w pkt 9, w przypadku gdy jego działalność jest rażąco sprzeczna z ustawą i statutem Polskiego Związku Łowieckiego, i powołać organ tymczasowy działający do czasu powołania nowego organu.

Art. 40. 1. Koła łowieckie zrzeszają osoby fizyczne i są podstawowym ogniwem organizacyjnym w Polskim Związku Łowieckim w realizacji celów i zadań łowiectwa.

2. Koła łowieckie posiadają osobowość prawną i ponoszą odpowiedzialność za swoje zobowiązania.

3. Osobowość prawną koła łowieckie nabywają i tracą z dniem nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim.

4. Zarządy okręgowe, koordynują i nadzorują działalność kół łowieckich oraz członków - osób fizycznych niezrzeszonych w kołach łowieckich.

5. Organy, o których mowa w ust. 4, uchylają, w ramach nadzoru, sprzeczne z prawem bądź statutem Polskiego Związku Łowieckiego uchwały kół łowieckich.

Art. 41. 1. Koło łowieckie musi liczyć co najmniej 10 osób fizycznych będących członkami Polskiego Związku Łowieckiego.

2. Założyciele koła podpisują i składają deklarację członkowską.

3. Założyciele koła, którzy podpisali i złożyli deklarację, stają się członkami koła z chwilą przyjęcia go do Polskiego Związku Łowieckiego.

Art. 42. Do zadań Polskiego Związku Łowieckiego należy:

- 1) prowadzenie gospodarki łowieckiej;
- 2) troska o rozwój łowiectwa i współdziałanie z administracją rządową i samorządową, jednostkami organizacyjnymi Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe i parkami narodowymi oraz organizacjami społecznymi w ochronie środowiska przyrodniczego, w zachowaniu i rozwoju zwierzyny i innych zwierząt dziko żyjących;
- 3) pielęgnowanie historycznych wartości kultury materialnej i duchowej łowiectwa;
- 4) dbanie o dobre imię polskiego łowiectwa;
- 4) ustalanie kierunków i zasad rozwoju łowiectwa, zasad selekcji populacyjnej i osobniczej zwierzyny;
- 5) nadzór nad przestrzeganiem przez członków Polskiego Związku Łowieckiego prawa, zasad etyki, obyczajów i tradycji łowieckich;
- 6) prowadzenie dyscyplinarnego sądownictwa łowieckiego;

- 7) organizowanie i prowadzenie teoretycznego i praktycznego szkolenia członków i kandydatów do Zrzeszenia
- 7) organizowanie szkolenia w zakresie prawidłowego łowiectwa i strzelectwa myśliwskiego;
- 8) prowadzenie i popieranie działalności wydawniczej i wystawienniczej o tematyce łowieckiej;
- 9) współpraca z pokrewnymi organizacjami zagranicznymi;
- 10) wspieranie i prowadzenie prac naukowych w zakresie gospodarowania zwierzyną;
- 11) prowadzenie i popieranie hodowli użytkowych psów myśliwskich i ptaków łowczych;
- 12) inne działania wynikające z ustaw i statutu PZŁ;
- 13) realizacja innych zadań zleconych przez ministra właściwego do spraw środowiska.

Art. 43. Zadania, o których mowa w art. 41 Polski Związek Łowiecki realizuje przez:

- 1) prowadzenie gospodarki łowieckiej na terenie zarządzanych obwodów łowieckich;
- 2) ustalanie kierunków i zasad gospodarowania zwierzyną;
- 3) prowadzenie działalności gospodarczej i rolniczej według zasad określonych w odrębnych przepisach;
- 4) prowadzenie stacji naukowo-badawczych;
- 5) organizowanie i prowadzenie szkoleń dla kandydatów i członków Polskiego Związku Łowieckiego;
- 6) troskę o rozwój łowiectwa i współdziałanie z administracją rządową i samorządową, jednostkami organizacyjnymi Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe i parkami narodowymi oraz organizacjami społecznymi w ochronie środowiska przyrodniczego, w zachowaniu i rozwoju zwierzyny i innych zwierząt dziko żyjących;
- 7) prowadzenie ośrodków edukacji przyrodniczo-łowieckiej;
- 8) kształtowanie i ochronę wizerunku polskiego łowiectwa;
- 9) organizowanie i prowadzenie strzelectwa myśliwskiego;
- 10) określanie zasad selekcji osobniczej i populacyjnej zwierzyny;
- 11) prowadzenie i popieranie działalności wydawniczej i wystawienniczej o tematyce łowiecko-przyrodniczej
- 12) współpracę z pokrewnymi organizacjami zagranicznymi;
- 13) prowadzenie hodowli gatunków zwierzyny;
- 14) utrzymanie struktury wiekowej i płciowej oraz liczebności populacji zwierzyny właściwych dla zapewnienia równowagi ekosystemów oraz realizacji głównych celów gospodarczych w rolnictwie, leśnictwie i

- rybactwie;
- 15) organizowanie i prowadzenie postępowań dyscyplinarnych;
  - 16) organizowanie szkolenia, prób i konkursów pracy psów myśliwskich;
  - 17) promocję łowiectwa w środkach masowego przekazu;
  - 18) inne działania wynikające z ustawy oraz statutu Polskiego Związku Łowieckiego

Art. 44. Do zadań koła łowieckiego należy:

- 1) prowadzenie gospodarki łowieckiej w obwodach łowieckich;
- 2) inicjowanie i organizowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, mających szczególnie na uwadze poprawę warunków bytowania zwierzyny;
- 3) zwalczanie kłusownictwa i wszelkich przejawów szkodnictwa łowieckiego,
- 4) organizowanie teoretycznego i praktycznego szkolenia członków i kandydatów do Zrzeszenia z zakresu łowiectwa w ramach stażu;
- 5) utrzymywanie dobrych stosunków z ludnością zamieszkałą na terenach, na których koło prowadzi gospodarkę łowiecką;
- 6) współpraca ze szkołami w prowadzeniu pracy wychowawczej wśród młodzieży z zakresu ochrony zwierzyny, opieki nad nią i zachowania naturalnego środowiska przyrodniczego;
- 7) realizowanie innych zadań Zrzeszenia określonych ustawą oraz wykonywanie czynności zleconych przez organy Zrzeszenia;

Art. 45. Zadania wymienione w art. 43 koło realizuje przez:

- 1) dzierżawienie obwodów łowieckich i prowadzenie w nich gospodarki łowieckiej;
- 2) organizowanie polowań;
- 3) tworzenie optymalnych warunków bytowania zwierzyny oraz jej ochronę na terenach, na których koło dzierżawi prawo do prowadzenia gospodarki łowieckiej;
- 4) działania członków, kandydatów do Zrzeszenia oraz zatrudnionych bądź powołanych przez nie strażników łowieckich, prowadzone w celu zwalczania kłusownictwa i szkodnictwa łowieckiego;
- 5) organizowanie szkoleń członków i kandydatów do Zrzeszenia podnoszących ich wiedzę z zakresu przepisów dotyczących łowiectwa;
- 6) udział członków i kandydatów do Zrzeszenia w zawodach i treningach strzeleckich, kursach, zajęciach praktycznych, wykładach, pokazach myśliwskich i innych imprezach szkoleniowych i propagandowych oraz czytelnictwo prasy łowieckiej;
- 7) aktywne uczestniczenie w organizowanych przez Zrzeszenie akcjach

- propagujących idee łowiectwa i ochrony środowiska;
- 8) udzielanie pomocy członkom koła w rozwijaniu kynologii myśliwskiej;
  - 9) współdziałanie z organizacjami działającymi na terenach dzierzawionych obwodów oraz jednostkami Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w przedsięwzięciach zmierzających do ochrony środowiska naturalnego;
  - 10) współdziałanie z organami administracji rządowej i samorządowej w zakresie wykonywania ustawowych i statutowych zadań koła i Zrzeszenia;
  - 11) prowadzenie działalności gospodarczej i rolniczej, według zasad określonych w odrębnych przepisach;

Art. 46. 1. Polski Związek Łowiecki finansuje się z funduszy własnych, wpisowego, składek członkowskich, zapisów i darowizn oraz dochodów ze swojej działalności, w tym z działalności gospodarczej i rolniczej.

2. Koła łowieckie finansują się z funduszy własnych, wpisowego, składek członkowskich, zapisów i darowizn, innych opłat ustanowionych przez koło dotyczących zagospodarowania obwodów łowieckich oraz dochodów ze swojej działalności, w tym z działalności gospodarczej i rolniczej.

3. Dochód z działalności, w tym z działalności gospodarczej i rolniczej Polskiego Związku Łowieckiego oraz kół łowieckich służy wyłącznie realizacji ich celów statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między członków.

4. Mienie Polskiego Związku Łowieckiego i kół łowieckich nie podlega podziałowi między członków.

Art. 47. 1. Nadzór nad działalnością Polskiego Związku Łowieckiego sprawuje minister właściwy do spraw środowiska.

2. Organ nadzorujący ma prawo żądać:

- 1) dostarczenia przez Zarząd Główny Polskiego Związku Łowieckiego w wyznaczonym terminie, odpisów uchwał Krajowego Zjazdu Delegatów Polskiego Związku Łowieckiego, Naczelnej Rady Łowieckiej Polskiego Związku Łowieckiego oraz Zarządu Głównego Polskiego Związku Łowieckiego;
- 2) innych wyjaśnień od organów Polskiego Związku Łowieckiego, o których mowa w pkt 1.

3. W razie stwierdzenia, że działalność organów wskazanych w ust. 2 pkt 1 jest niezgodna z prawem lub narusza postanowienia statutu Polskiego Związku Łowieckiego w sprawach, o których mowa w art. 35 ust. 4, organ nadzorujący, w zależności od rodzaju i stopnia stwierdzonych nieprawidłowości, może wystąpić do nich o ich usunięcie w określonym

terminie.

4. Sąd na wniosek organu nadzorującego może:

- 1) udzielić upomnienia i nakazać organom, o których mowa w ust. 2 pkt 1, realizację żądania organu nadzorującego;
- 2) uchylić niezgodną z prawem lub statutem Polskiego Związku Łowieckiego uchwałę organów wskazanych w ust. 2 pkt 1.

Rozdział 9

Odpowiedzialność dyscyplinarna

Art. 48. 1. Członek Polskiego Związku Łowieckiego będący osobą fizyczną podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za przewinienie łowieckie polegające na:

- 1) naruszeniu ustawy i wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych;
- 2) naruszeniu statutu lub innych uchwał organów Polskiego Związku Łowieckiego;
- 3) wykonywaniu polowania w sposób sprzeczny z etyką łowiecką.

2. Odpowiedzialność dyscyplinarna obejmuje także pomocnictwo lub podżeganie do przewinienia łowieckiego.

Art. 49. Postępowanie dyscyplinarne obejmuje:

- 1) dochodzenie dyscyplinarne prowadzone przez rzeczników dyscyplinarnych;
- 2) postępowanie przed sądami łowieckimi;
- 3) postępowanie wykonawcze.

Art. 50. 1. Stronami postępowania dyscyplinarnego są oskarżyciel i obwiniony.

2. Oskarżycielem w postępowaniu dyscyplinarnym jest rzecznik dyscyplinarny.

3. Obwinionym jest osoba, przeciwko której toczy się postępowanie dyscyplinarne.

4. Obwiniony może ustanowić obrońcę spośród osób mających wykształcenie prawnicze lub członków Polskiego Związku Łowieckiego.

Art. 51. 1. Rzecznikiem dyscyplinarnym lub jego zastępcą może być członek Polskiego Związku Łowieckiego posiadający:

- 1) wykształcenie prawnicze lub
- 2) wykształcenie administracyjne lub
- 3) co najmniej dziesięcioletni staż w Polskim Związku Łowieckim.

2. Sędzią sądu łowieckiego może być członek Polskiego Związku

Łowieckiego posiadający wykształcenie prawnicze.

Art. 52. Nie wszczyna się postępowania dyscyplinarnego, a wszczęte umarza, gdy od chwili popełnienia przewinienia łowieckiego upłynęło 5 lat.

Art. 53. 1. W razie śmierci obwinionego postępowanie dyscyplinarne umarza się.

2. W razie utraty przez obwinionego członkostwa w Polskim Związku Łowieckim postępowanie dyscyplinarne toczy się nadal.

Art. 54. Postępowanie dyscyplinarne o ten sam czyn toczy się niezależnie od postępowania karnego. Postępowanie dyscyplinarne może być zawieszona do czasu zakończenia postępowania karnego.

Art. 55. 1. Rzecznik dyscyplinarny wszczyna dochodzenie dyscyplinarne jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przewinienia łowieckiego.

2. Postępowanie przed sądem łowieckim wszczyna się na wniosek rzecznika dyscyplinarnego.

3. W postępowaniu dyscyplinarnym zastępca rzecznika dyscyplinarnego wykonuje prawa i obowiązki rzecznika dyscyplinarnego.

Art. 56. 1. Postępowanie przed sądami łowieckimi jest dwuinstancyjne.

2. Rozstrzygnięcia sądów łowieckich zapadają w formie orzeczeń albo postanowień. Orzeczenie może być wydane jedynie na rozprawie.

3. Orzeczenia lub postanowienia kończące postępowanie w sprawie sąd doręcza stronom wraz z pisemnym uzasadnieniem.

Art. 57. 1. Właściwym do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji jest okręgowy sąd łowiecki.

2. Właściwym do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji członków organów wymienionych w art. 39 ust. 1 jest Główny Sąd Łowiecki.

3. W przypadku dochodzenia dyscyplinarnego dotyczącego członków organów Polskiego Związku Łowieckiego, o których mowa w ust. 2, sprawy prowadzi Główny Rzecznik Dyscyplinarny.

Art. 58. 1. Orzekanie w sprawach, o których mowa w art. 57 ust. 1 i 2, następuje w składzie trzyosobowym, z zastrzeżeniem art. 59 ust. 2.

2. Prezes właściwego sądu łowieckiego wyznacza skład orzekający oraz przewodniczącego składu orzekającego spośród jego członków.

Art. 59. 1. Od orzeczeń i postanowień okręgowych sądów łowieckich kończących postępowanie w sprawie stronom przysługuje odwołanie do Głównego Sądu Łowieckiego.

2. Od orzeczeń i postanowień Głównego Sądu Łowieckiego wydanych w pierwszej instancji stronom przysługuje odwołanie do składu 5 sędziów tego sądu.

3. Od orzeczeń i postanowień kończących postępowanie w sprawie stronom przysługuje odwołanie w terminie 14 dni od dnia doręczenia odpisu orzeczenia albo postanowienia wraz z uzasadnieniem i pouczeniem o terminie i trybie wniesienia odwołania do organu wyższej instancji.

Art. 60. Sędziowie sądów łowieckich, w zakresie orzekania w sprawach dyscyplinarnych są niezawiśli i podlegają tylko przepisom prawa.

Art. 61. 1. Naczelna Rada Łowiecka powołuje na 5-letnią kadencję:

- 1) Główny Sąd Łowiecki - w składzie od 15 do 25 sędziów, w tym prezesa i na jego wniosek od 2 do 6 zastępców prezesa;
- 2) Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego i jego od 2 do 6 zastępców.

2. Okręgowe rady łowieckie powołują na 5-letnią wspólną kadencję:

- 1) okręgowe sądy łowieckie - w składzie od 6 do 15 sędziów, w tym prezesa i na jego wniosek od 2 do 6 zastępców prezesa;
- 2) okręgowych rzeczników dyscyplinarnych i ich od 2 do 10 zastępców.

3. Kadencja sędziego sądu łowieckiego, rzecznika dyscyplinarnego i jego zastępcy wygasa, jeżeli:

- 1) zrzekł się funkcji;
- 2) został prawomocnie skazany w postępowaniu karnym o przestępstwo umyślne lub ukarany w postępowaniu dyscyplinarnym;
- 3) utracił członkostwo w Polskim Związku Łowieckim.

4. W przypadku wszczęcia postępowania karnego lub dyscyplinarnego przeciwko sędziemu sądu łowieckiego, rzecznikowi dyscyplinarnemu lub jego zastępcy, organ powołujący może zawiesić go do czasu zakończenia postępowania.

5. W trakcie trwania kadencji skład organów, o których mowa w ust. 1, może być uzupełniany.

6. Sądy łowieckie oraz rzecznicy dyscyplinarni są obowiązani działać do czasu wyboru nowych organów.

Art. 62. 1. Karami dyscyplinarnymi są kary zasadnicze i kara dodatkowa.

2. Karami zasadniczymi są:

- 1) nagana;

- 2) zawieszenie w prawach członka Polskiego Związku Łowieckiego na okres od 6 miesięcy do 3 lat;
- 3) wykluczenie z Polskiego Związku Łowieckiego.
  3. Karą dodatkową jest zakaz pełnienia funkcji w organach Polskiego Związku Łowieckiego i koła łowieckiego na okres do 5 lat.

Art. 63. 1. Kosztami postępowania dyscyplinarnego są wszelkie wydatki poniesione w związku z tym postępowaniem.

2. W przypadku prawomocnego ukarania koszty postępowania dyscyplinarnego ponosi ukarany.

Art. 64. 1. Orzeczenia i postanowienia podlegają wykonaniu z chwilą uprawomocnienia się o ile niniejsza ustawa nie stanowi inaczej.

2. Osoby ukarane karą zawieszenia w prawach członka Zrzeszenia zobowiązane są do złożenia legitymacji Zrzeszenia we właściwym zarządzie okręgowym PZŁ do depozytu niezwłocznie po uprawomocnieniu się orzeczenia lub postanowienia.

3. Wykonywanie orzeczonej kary zawieszenia w prawach członka Zrzeszenia, o ile sąd nie orzekł inaczej, biegnie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

4. W przypadku, gdy wobec obwinionego wydano postanowienie o zawieszeniu w prawach członka Zrzeszenia, sąd zalicza okres zawieszenia na poczet kary, wskazując dzień, od którego okres ten jest liczony.

Art. 65. 1. Prawomocne orzeczenia kończące postępowanie i postanowienia o zawieszeniu w prawach członka Zrzeszenia, przesyła do wykonania sąd pierwszej instancji, powiadamiając o tym właściwego okręgowego rzecznika dyscyplinarnego.

2. Odpisy orzeczeń, o których mowa w ust. 1, przesyła się do wykonania właściwemu zarządowi okręgowemu Zrzeszenia oraz zarządom kół łowieckich, których obwiniony lub ukarany jest członkiem.

Art. 66. 1. Dane o karalności łowieckiej przechowywane są w Głównym Sądzie Łowieckim.

2. W karcie ewidencyjnej wpisuje się:

- 1) numer sprawy dyscyplinarnej sądu pierwszej instancji;
- 2) nazwę sądu, który wydał orzeczenie w pierwszej instancji;
- 3) datę wydania prawomocnego orzeczenia;
- 4) kwalifikację prawną i opis przypisanego czynu;
- 5) wymierzoną karę.

3. W przypadku zatarcia ukarania z kart ewidencyjnych członka Zrzeszenia

wykreśla się zapisy, o których mowa w ust. 2.

Art. 67. Ukazanie przez sąd łowiecki ulega zatarciu po upływie 5 lat od dnia wykonania kary.

Art. 68. 1. Szczegółowe zasady funkcjonowania sądów łowieckich oraz rzeczników dyscyplinarnych, a także szczegółowe zasady postępowania przed tymi organami określi regulamin sądów łowieckich i rzeczników dyscyplinarnych Polskiego Związku Łowieckiego uchwalony przez Naczelną Radę Łowiecką.

2. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.).

Rozdział 10

Wykonywanie polowania

Art. 69. 1. Polowanie może być wykonywane wyłącznie na terenie obwodu łowieckiego w ramach rocznego planu łowieckiego.

Art. 70. 1. Polowanie może być indywidualne albo zbiorowe.

Art. 71. Polowaniem indywidualne jest wykonywane:

- 1) przez jednego myśliwego, działającego niezależnie od innych myśliwych znajdujących się w tym samym obwodzie łowieckim albo,
- 2) na drapieżniki, przez jednego albo więcej myśliwych, z udziałem jednego lub kilku uczestników polowania, których zadaniem jest naganianie zwierzyny, na którym myśliwi zajmują stanowiska przy:
  - a) norach i oddają strzały wyłącznie do zwierzyny odchodzącej od nor lub
  - b) stogach i oddają strzały wyłącznie do zwierzyny odchodzącej od stogów albo;
- 3) na ptactwo, podczas którego współpracuje ze sobą nie więcej niż trzech myśliwych, z użyciem psa.

Art. 72. Polowanie zbiorowe musi być zorganizowane przez dzierżawcę, prowadzone przez prowadzącego polowanie, a ponadto:

- 1) wykonywane z udziałem co najmniej dwóch współdziałających ze sobą myśliwych albo myśliwego i naganiki lub podkładacza z psem albo

- 2) na którym myśliwi zajmują stanowiska wyłącznie na nadziemnych stanowiskach myśliwskich umożliwiających oddanie strzału z wysokości co najmniej 2 m, na którym każde naganianie zwierzyny rozpoczyna się i kończy o czasie wyznaczonym przez prowadzącego polowanie.

Art. 73. 1. Polowania mogą być wykonywane z użyciem psów.

2. Polowanie indywidualne może odbywać się równocześnie z polowaniem zbiorowym w tym samym obwodzie łowieckim, pod warunkiem że dzierżawca wyrazi na to zgodę, uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa uczestników polowania i otoczenia.

Art. 74. 1. Polowaniem zbiorowym nie jest poszukiwanie postrzałka.

2. Poszukiwanie postrzałka podczas trwania polowania zbiorowego nie wymaga wpisu do rejestru ewidencji pobytu myśliwych na polowaniu indywidualnym

Art. 75. 1. Polowanie może być wykonywane przez członków Polskiego Związku Łowieckiego, z wyłączeniem art. 79 ust. 1, za zgodą dzierżawcy.

2. Podczas polowania uprawniony do jego wykonywania zobowiązany jest posiadać:

- 1) ważną legitymację członkowską Polskiego Związku Łowieckiego. Wymóg ten nie dotyczy cudzoziemców wymienionych w art. 79 ust. 1;
- 2) pozwolenie na posiadanie broni myśliwskiej lub inny dokument uprawniający do jej posiadania, jeżeli wykonuje polowanie za pomocą broni przeznaczonej do celów łowieckich.
- 3) pisemne upoważnienie wydane przez dzierżawcę w przypadku polowania indywidualnego.
- 4) ważne zaświadczenie o przystrzeleniu broni o lufach gwintowanych, o którym mowa w art. 86 ust. 1 pkt 2, w przypadku wykonywania polowania z użyciem broni o lufach gwintowanych.

Art. 76. 1. Wyróżnia się trzy rodzaje uprawnień do wykonywania polowania:

- 1) podstawowe - uprawniające do odstrzału zwierzyny, z wyjątkiem samców zwierzyny płowej oraz samców muflonów;
- 2) selekcyjonerskie - uprawniające do odstrzału każdej zwierzyny;
- 3) sokolnicze - uprawniające do łowienia zwierzyny przy pomocy ptaków łowczych.

2. Warunkiem uzyskania uprawnień do wykonywania polowania, o których mowa w ust. 3 pkt 1, jest:

- 1) odbycie półrocznego stażu w kole łowieckim lub ośrodku hodowli zwierzyny;
- 2) odbycie szkolenia przeprowadzonego przez Polski Związek Łowiecki;
- 3) złożenie w języku polskim, z wynikiem pozytywnym, egzaminu przed komisją egzaminacyjną powołaną przez Polski Związek Łowiecki.

3. Z odbycia stażu, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, zwolnieni są:

- 1) osoby posiadające wyższe lub średnie wykształcenie leśne;
- 2) osoby posiadające inne wyższe wykształcenie o specjalności łowieckiej;
- 3) strażnicy łowieccy pełniący swe funkcje przez okres nie krótszy niż 1 rok;
- 4) cudzoziemcy oraz obywatele polscy, którzy przebywają z zamiarem stałego pobytu za granicą, jeżeli posiadają aktualne uprawnienia do wykonywania polowania w innym państwie;
- 5) osoby, które uprzednio utraciły członkostwo w Polskim Związku Łowieckim, z wyłączeniem osób które utraciły członkostwo w związku z naruszeniem art. 123 - 125.

4. Warunkiem uzyskania uprawnień, o których mowa w ust. 1 pkt 2, jest:

- 1) posiadanie uprawnień podstawowych przez co najmniej 3 lata;
- 2) odbycie szkolenia przeprowadzonego przez Polski Związek Łowiecki;
- 3) złożenie w języku polskim egzaminu, z wynikiem pozytywnym, przed komisją egzaminacyjną powołaną przez Polski Związek Łowiecki;

5. Warunkiem uzyskania uprawnień, o których mowa w ust. 1 pkt 3, jest:

- 1) posiadanie uprawnień podstawowych;
- 2) odbycie szkolenia przeprowadzonego przez Polski Związek Łowiecki;
- 3) złożenie w języku polskim egzaminu, z wynikiem pozytywnym, przed komisją egzaminacyjną powołaną przez Polski Związek Łowiecki.

6. Szkolenia i egzaminy są odpłatne. Polski Związek Łowiecki ustala wysokość opłat za szkolenie i egzaminowanie.

Art. 77. Uprawnienia do wykonywania polowania posiadają także obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej, jeżeli posiadają uprawnienia do wykonywania polowania w państwie członkowskim Unii Europejskiej i złożą egzamin uzupełniający w języku polskim przed komisją, o której mowa w art. 76 ust. 2 pkt 3, ust. 4 pkt 3 i ust. 5 pkt 3, z obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej przepisów dotyczących zasad i warunków wykonywania polowania, a także listy gatunków zwierzyny oraz okresów polowań na te zwierzęta, a w przypadku uprawnień selekcyjnych także zasad selekcji populacyjnej i osobniczej zwierzyny płowej.

Art. 78. 1. Staż, o którym mowa w art. 76 ust. 2 pkt 1, jest ważny przez

okres 2 lat od jego zaliczenia.

2. Szkolenie, o którym mowa w art. 76 ust. 2 pkt 2, jest ważne przez okres 2 lat od jego zakończenia.

3. Uprawnienia do wykonywania polowania wygasają, o ile zainteresowany w okresie 5 lat od ich nabycia nie uzyskał członkostwa Polskiego Związku Łowieckiego lub po upływie 5 lat od ustania członkostwa w Polskim Związku Łowieckim.

Art. 79. 1. Cudzoziemiec lub obywatel polski, który przebywa z zamiarem stałego pobytu za granicą, niebędący członkiem Polskiego Związku Łowieckiego ale posiadający uprawnienia do wykonywania polowania w innym kraju, może wykonywać polowanie po wykupieniu polowania u przedsiębiorcy, o którym mowa w art. 118 ust. 1, albo na podstawie zgody ministra właściwego do spraw środowiska. Zgoda jest wydawana na wniosek Polskiego Związku Łowieckiego lub w przypadku polowań w obwodach zarządzanych na wniosek ich zarządców

2. Osoba, o której mowa w ust. 1, może polować wyłącznie w obecności przedstawiciela dzierżawcy będącego członkiem Polskiego Związku Łowieckiego, który wskazuje zwierzynę przeznaczoną do odstrzału i odpowiedzialny jest za dokonanie wpisu, o którym mowa w art. 96 ust. 1.

3. Członek PZŁ, o którym mowa w ust. 2, musi posiadać uprawnienia do wykonywania polowania odpowiadające zwierzynie przeznaczonej do pozyskania przez osobę, o której mowa w ust. 1.

4. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) zakres i tryb przeprowadzania oraz sposób zaliczania szkoleń, o których mowa w art. 76 ust. 2 pkt 2, art. 76 ust. 4 pkt 2, art. 76 ust. 5 pkt 2;
  - 2) sposób powoływania komisji egzaminacyjnych oraz zakres i tryb przeprowadzania egzaminów, o których mowa w art. 76 ust. 2 pkt 3, art. 76 ust. 4 pkt 3, art. 76 ust. 5 pkt 3 i art. 77, uwzględniając:
    - a) konieczność zapewnienia w składzie komisji egzaminacyjnej przedstawicieli Polskiego Związku Łowieckiego, samorządu województwa, Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe i Policji,
    - b) rodzaje uzyskiwanych uprawnień,
    - c) dokumenty wymagane do złożenia przed egzaminem,
    - d) sposób przeprowadzania i dokumentowania egzaminów;
  - 3) wzory dokumentów potwierdzających uzyskanie uprawnień, o których mowa w art. 76.
- uwzględniając kwalifikacje przedstawicieli instytucji w składzie komisji

egzaminacyjnej, czas trwania szkolenia i egzaminu oraz przygotowanie i sprawdzenie umiejętności teoretycznych oraz praktycznych kandydatów do uzyskania uprawnień.

Art. 80. 1. Upoważnienie do wykonywania polowania indywidualnego wydaje się na czas określony, jako druki ścisłego zarachowania, na jeden obwód łowiecki, w dwóch egzemplarzach po jednym dla myśliwego oraz dla dzierżawcy.

2. Upoważnienie do wykonywania polowania indywidualnego zawiera:

- 1) nazwę i siedzibę dzierżawcy;
- 2) imię i nazwisko oraz adres miejsca zamieszkania myśliwego;
- 3) numer obwodu łowieckiego, w którym ma być wykonywane polowanie;
- 4) wskazanie gatunku i liczby sztuk oraz opis zwierzyny do pozyskania (odstrzału, odłowu, łowienia przy użyciu ptaka łowczego) podczas polowania;
- 5) datę wydania;
- 6) termin ważności;
- 7) podpis osoby upoważnionej przez dzierżawcę do jego wydania.

3. Upoważnienie do wykonywania polowania indywidualnego może zostać jednokrotnie przedłużone przez dzierżawcę.

4. Myśliwy jest obowiązany niezwłocznie zwrócić dzierżawcy upoważnienie do wykonywania polowania indywidualnego po jego wykorzystaniu, utracie terminu ważności upoważnienia lub na ich wniosek.

5. W przypadku pozyskania zwierzyny na polowaniu indywidualnym myśliwy jest obowiązany odnotować to w upoważnieniu do wykonywania polowania indywidualnego:

- 1) w odniesieniu do zwierzyny grubej transportowych;
- 2) w odniesieniu do zwierzyny drobnej polowania.

przed p

niezw[ob]

Art. 81. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe wymagania w zakresie wykonywania polowania,
- 2) wymagania dotyczące bezpieczeństwa na polowaniu,

- 3) tryb rozstrzygania spornych strzałów,
- 4) wzór upoważnienia do wykonywania polowania indywidualnego,
- 5) wzór i sposób prowadzenia rejestru ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym,
- 6) wzór protokołu z polowania zbiorowego,
- 7) wzór zaświadczenia o przystrzeleniu broni,
- 8) wzór świadectwa pochodzenia zwierzyny

– kierując się troską o bezpieczeństwo osób i mienia, uwzględniając istniejące polskie zwyczaje łowieckie, możliwość wykonywania polowania przez odstrzał, odlów lub z użyciem ptaków łowczych, możliwość prowadzenia ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym w postaci papierowej albo elektronicznej oraz konieczność zapewnienia bezpieczeństwa w obrocie żywnością.

Art. 82. 1. Bronią myśliwską jest wyłącznie broń palna długa, o lufach gwintowanych lub gładkich, z której po maksymalnym załadowaniu można oddać najwyżej sześć strzałów, oraz rewolwery.

2. Do magazynka broni samopowtarzalnej można załadować jednorazowo najwyżej trzy sztuki amunicji dopuszczonej do celów łowieckich.

3. Bronią myśliwską nie jest broń palna rozdzielnego ładowania.

4. Broń myśliwska o lufach gwintowanych musi być przeznaczona do strzelania amunicją o energii pocisku nie mniejszej niż 1000 J w odległości 100 m od wylotu lufy, z wyjątkiem rewolwerów.

5. Polowanie na zwierzynę grubą odbywa się wyłącznie z użyciem broni myśliwskiej o lufach gwintowanych oraz amunicji dopuszczonej do celów łowieckich z pociskami ekspansywnymi, przy czym:

- 1) przy polowaniu na łosie energia pocisku w odległości 100 m od wylotu lufy nie może być mniejsza niż 2500 J;
- 2) przy polowaniu na jelenie, daniele, muflony i dziki, z wyłączeniem dzików warchlaków, energia pocisku w odległości 100 m od wylotu lufy nie może być mniejsza niż 2000 J.

6. Dopuszcza się polowanie na zwierzynę grubą, z wyjątkiem łosi i jeleni byków, z użyciem broni myśliwskiej o lufach gładkich oraz amunicji kulowej.

7. Do wykonywania polowania na zwierzynę drobną używa się wyłącznie broni myśliwskiej o lufach gładkich oraz amunicji śrutowej ze śrutem o średnicy do 4,5 mm, z wyjątkiem rewolwerów oraz z zastrzeżeniem ust. 8.

8. Do wykonywania polowania na drapieżniki używa się broni myśliwskiej o lufach gwintowanych, z wyjątkiem rewolwerów, oraz amunicji z pociskami ekspansywnymi i nieekspansywnymi lub broni myśliwskiej o lufach gładkich oraz amunicji wymienionej w ust. 7.

9. Broni myśliwskiej można użyć do czynności niebędących polowaniem, o których mowa w art. 10 ust. 4, art. 101 ust. 3, art. 102 ust. 2 oraz art. 103 ust. 1–3, oraz uśmiercenia zwierząt na podstawie:

- 1) ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2013, poz. 856, z późn. zm.⁴⁾);
- 2) ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 3) ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, z późn. zm.⁵⁾), z wyjątkiem rewolwerów.

10. Dopuszcza się rewolwery o energii pocisku nie mniejszej niż 400 J mierzonej u wylotu lufy wyłącznie do dostrzeliwania postrzałków zwierzyny oraz redukcji drapieżników schwytanych w pułapki żywołowne.

Art. 83. 1. Do celów łowieckich dopuszcza się używanie wyłącznie urządzeń optycznych, w których obraz celu powstaje w świetle naturalnym i nie jest przetwarzany przez urządzenie elektroniczne, przy czym siatka celownicza, lub znak celowniczy w urządzeniu optycznym mogą być podświetlane lub generowane elektronicznie.

2. Urządzenie optyczne może zawierać dalmierz.

3. Do celów łowieckich dopuszcza się inne urządzenia optyczne niż wymienione w ust. 1, nieprzytwierdzone do broni i służące wyłącznie do obserwacji.

Art. 84. Polowanie na zające odbywa się wyłącznie jako polowanie zbiorowe, przy udziale co najmniej sześciu myśliwych, przy czym naganianie odbywa się bez użycia psa.

Art. 85. 1. Podczas polowania nie strzela się do:

- 1) celów nierozpoznanych;
- 2) licówki, przy czym za licówkę należy rozumieć samicę jelenia albo daniela z młodym, przewodniczkę stada – chmary;

4

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2014 r. poz. 1794 oraz z 2015 r. poz. 266.

5

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 628 i 842, z 2014 r. poz. 805, 850, 926, 1002, 1101 i 1863 oraz z 2015 r. poz. 222.

- 3) zwierzyny korzystającej z paśników, lizawek oraz zwierzyny na pasach zaporowych;
- 4) zwierzyny będącej na ogrodzonych poletkach żerowych;
- 5) ptactwa niebędącego w locie, z wyjątkiem jarząbków, gęsi i łysek;
- 6) zajęcy pozostających w bezruchu.

2. Zabrania się strzelania do zwierzyny z pojazdów silnikowych i zaczepionych do nich przyczep, naczep lub innych urządzeń oraz z pojazdów konnych, a także z łodzi o napędzie silnikowym z pracującym silnikiem.

3. Podczas polowania zabrania się wykorzystywania:

- 1) oślepionych lub okaleczonych zwierząt jako wabików;
- 2) urządzeń elektrycznych lub elektronicznych, które mogą zabijać lub ogłuszać;
- 4) luster i innych urządzeń oślepiających;
- 5) gazu i dymu do wypłaszania zwierzyny.

4. Polowanie w nocy (rozpoczynające się godzinę po zachodzie słońca i kończące się godzinę przed wschodem słońca) może odbywać się na:

- 1) dziki, piżmaki lub drapieżniki – przez myśliwego wyposażonego w broń myśliwską z zamontowanym celowniczym urządzeniem optycznym, o którym mowa w art. 83 ust. 1, oraz lornetkę;
- 2) gęsi i kaczki – na zlotach i przelotach.

5. Myśliwy wykonujący polowanie w nocy jest obowiązany zachować wyjątkową ostrożność, w szczególności:

- 1) znać dokładnie teren w rejonie polowania;
- 2) nie strzelać w kierunku osad i dróg publicznych;
- 3) przed strzałem, w przypadku określonym w ust. 4 pkt 1, osobiście rozpoznać przez lornetkę cel i teren na linii strzału;
- 4) w razie oddania strzału i niepodniesienia zwierzyny w nocy sprawdzić wynik strzału przy świetle dziennym.

6. Nie celuje się i nie strzela do zwierzyny, jeżeli:

- 1) na linii strzału znajdują się myśliwi lub inne osoby albo zwierzęta gospodarskie, budynki, pojazdy lub drogi publiczne, a odległość od nich nie zapewnia bezpiecznego strzału;
- 2) zwierzyna znajduje się na szczytach wzniesień;
- 3) zwierzyna znajduje się w odległości mniejszej niż 200 metrów od pracujących maszyn rolniczych;
- 4) myśliwy lub zwierzyna znajduje się w odległości mniejszej niż 500 m od miejsca zebrań publicznych w czasie ich trwania lub w odległości mniejszej niż 100 m od zabudowań mieszkalnych.

7. Zakazuje się:

- 1) niszczenia urządzeń łowieckich, wybierania karmy lub soli z

- lizawek;
- 3) gromadzenia, posiadania, wytwarzania, przechowywania lub wprowadzania do obrotu narzędzi i urządzeń przeznaczonych do kłusownictwa z wyjątkiem czynności związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej;
  - 5) wchodzenia w posiadanie bezprawnie pozyskanej tuszy lub trofeów zwierzyny;
  - 6) hodowania lub utrzymywania bez zezwolenia chartów rasowych lub ich mieszańców lub psów w typie rasy;
  - 7) zezwalania na polowanie osobie nieuprawnionej do wykonywania polowania przez osobę sprawującą zarząd w imieniu dzierżawcy;
  - 8) pozyskiwania zwierzyny innego gatunku, innej płci lub w większej liczbie, niż przewiduje upoważnienie wydane przez dzierżawcę;
  - 9) umyślnego przekraczania zatwierdzonego w rocznym planie łowieckim maksymalnego pozyskania zwierzyny;
  - 10) polowania na przelotne ptactwo łowne na wybrzeżu morskim w pasie 3000 m od brzegu w głąb morza lub 5000 m w głąb lądu;
  - 11) polowania z chartami lub ich mieszańcami lub psami w typie rasy;
  - 12) polowania w czasie ochronnym;
  - 13) polowania bez posiadania uprawnień do polowania, o których mowa w art. 76 ust. 1, oraz upoważnienia, o którym mowa w art. 75 ust. 2 pkt 3;
  - 14) zakładania bez zezwolenia narzędzi i urządzeń przeznaczonych do łowienia, łapania lub zabijania zwierzyny albo wchodzenia w posiadanie zwierzyny za pomocą broni i amunicji innej niż myśliwska, środków i materiałów wybuchowych, trucizn, karmy o właściwościach odurzających, sztucznego światła, lepów, wnyków, żelaz, dołów, samostrzałów lub rozkopywania nor
  - 15) stosowania innych niedozwolonych środków.

8. Polowanie z łodzi może odbywać się wyłącznie jako polowanie indywidualne, przy czym tylko jeden myśliwy w danym momencie może strzelać do zwierzyny, oddając strzał w kierunku innym niż osoby znajdujące się na łodzi.

Art. 86. 1. Myśliwy jest odpowiedzialny za bezpieczne używanie broni i amunicji oraz jest obowiązany do przestrzegania następujących zasad:

- 1) używania broni myśliwskiej sprawnej technicznie;
- 2) przystrzeliwania (wyregulowania przyrządów celowniczych i sprawdzenia na strzelnicy celności oddawanych strzałów) broni myśliwskiej o lufach gwintowanych, której będzie używał do

- wykonywania polowania, co najmniej raz w roku;
- 3) podnoszenia umiejętności strzeleckich poprzez udział co najmniej raz w roku w szkoleniach i treningach lub zawodach strzeleckich; wymóg ten nie dotyczy osób wykonujących polowanie na podstawie art. 79 ust. 1;
  - 4) sprawdzania każdorazowo przed załadowaniem broni, czy lufy nie są zatkane;
  - 5) trzymania broni myśliwskiej zawsze lufami skierowanymi w górę lub w dół, niezależnie od tego czy broń jest załadowana czy rozładowana, podczas:
    - a) ładowania i rozładowania broni,
    - b) poruszania się w terenie,
    - c) przerw w polowaniu,
    - d) zajmowania miejsca w pojeździe lub wychodzenia z niego.

2. Przystrzelanie broni, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, dokumentuje się zaświadczeniem o przystrzelaniu broni wystawionym przez rusznikarza lub inną osobę uprawnioną przez Polski Związek Łowiecki.

3. Zaświadczenie o przystrzelaniu broni zawiera: imię i nazwisko właściciela broni, dane broni, wynik przystrzelania, datę przystrzelania, rodzaj przyrządów celowniczych, a w przypadku celowniczych urządzeń optycznych dodatkowo markę, model, parametry oraz numer seryjny, o ile występuje.

4. Przystrzelanie broni dokonuje się z pozycji siedzącej za stołem strzeleckim, lub z wykorzystaniem statywu strzeleckiego, usytuowanego w odległości 100 m od celu; w przypadku otwartych przyrządów celowniczych lub kolimatora dopuszcza się odległość 50 m od celu.

5. Za broń przystrzelaną uznaje się broń, która osiąga skupienie serii trzech kolejnych strzałów nie gorsze, niż zawarte w okręgu o średnicy 120 mm, bez względu na rodzaj celownika, z uwzględnieniem, iż za środek okręgu bierze się uprzednio określony przez strzelającego oczekiwany średni punkt trafień.

6. Rozszerza się o 50% wymagania skupienia strzałów, o którym mowa w ust. 5, dla broni posiadającej dwie lub więcej luf gwintowanych lub kombinacje luf gładkich i gwintowanych.

7. Przystrzelanie broni może dokonać:
- 1) użytkownik broni pod nadzorem jednej z osób, o których mowa w pkt 2 i 3, albo
  - 2) rusznikarz, albo
  - 3) inna osoba uprawniona przez Polski Związek Łowiecki.

8. Do celów łowieckich nie wolno używać nieprzystrzelanej broni

myśliwskiej o lufie gwintowanej lub lufach gwintowanych.

Art. 87. 1. Polowanie z użyciem psa lub naganki odbywa się w okresie od dnia 1 października do dnia 31 stycznia. Ograniczenie to nie dotyczy polowania na ptactwo albo na drapieżniki oraz poszukiwania postrzałka z udziałem psa.

2. Jeżeli dzień 1 października przypada na dzień następny po dniu wolnym od pracy, okres polowań z użyciem psa lub z udziałem naganki rozpoczyna się pierwszego dnia wolnego od pracy bezpośrednio przed dniem 1 października.

3. Jeżeli dzień 31 stycznia przypada na dzień poprzedzający dzień wolny od pracy, okres polowań z użyciem psa lub z udziałem naganki kończy się ostatniego dnia wolnego od pracy następującego bezpośrednio po dniu 31 stycznia.

4. Przez dzień wolny od pracy, o którym mowa w ust. 2 i 3, rozumie się niedziele i święta określone w przepisach ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 90) oraz soboty.

Art. 88. 1. Poszukiwanie postrzałka w obwodzie łowieckim, w którym myśliwy nie ma upoważnienia do wykonywania polowania, może odbywać się pod warunkiem niezwłocznego, nie później jednak niż po upływie 12 godzin od rozpoczęcia poszukiwań, zawiadomienia o tym dzierżawcy.

2. Poszukiwanie postrzałka w celu skrócenia cierpienia zwierzęcia na terenie niewchodzącym w skład obwodu łowieckiego może odbywać się za zgodą władającego terenem i z zachowaniem szczególnych środków bezpieczeństwa. Zgoda władającego terenem może mieć charakter jednorazowy, czasowy lub stały.

3. W stanie wyższej konieczności w celu zakończenia cierpienia zwierzęcia lub zagrożenia życia lub zdrowia ludzi w przypadku braku możliwości uzyskania zgody, o której mowa w ust. 2, dopuszcza się wejście na teren nie wchodzący w skład obwodu łowieckiego pod warunkiem niezwłocznego, nie później jednak niż po upływie 12 godzin od rozpoczęcia poszukiwań, zawiadomienia o tym władającego tym terenem.

4. Dopuszcza się dochodzenie postrzałka z użyciem sztucznego źródła światła nieprzytwierdzonego do broni.

Art. 89. 1. Prowadzący polowanie jest odpowiedzialny za jego przeprowadzenie zgodnie z przepisami oraz w warunkach zapewniających bezpieczeństwo uczestnikom polowania i otoczeniu.

2. Podczas polowania zbiorowego jego uczestnicy są obowiązani podporządkować się poleceniom prowadzącego polowanie.

3. Jeżeli polecenia wydawane przez prowadzącego polowanie lub sposób prowadzenia przez niego polowania są sprzeczne z obowiązującymi przepisami lub mogą zagrażać bezpieczeństwu uczestników polowania lub otoczenia, myśliwy może wycofać się z polowania zbiorowego, zawiadamiając o tym prowadzącego polowanie.

4. Myśliwy, o fakcie, o którym mowa w ust. 3, zawiadamia dzierżawcę.

Art. 90. 1. Prowadzący polowanie nie dopuszcza lub wyklucza z polowania osoby w stanie po użyciu alkoholu lub środków psychoaktywnych.

2. W przypadku naruszenia zasad i warunków wykonywania polowania prowadzący polowanie może stosować środki dyscyplinujące:

- 1) upomnienie;
- 2) wykluczenie z części lub całości polowania.

3. O naruszeniu zasad i warunków wykonywania polowania oraz zastosowaniu środków, o których mowa w ust. 1 i 2, prowadzący polowanie powiadamia dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego, na terenie którego odbywało się polowanie.

Art. 91. W polowaniu nie mogą uczestniczyć, w charakterze naganki, osoby poniżej 16 roku życia.

Art. 92. 1. Na polowaniu zbiorowym:

- 1) nie wolno strzelać wzdłuż linii myśliwych; za strzał wzdłuż linii myśliwych uważa się strzał, przy którym pocisk kulowy lub skrajne śruty wiązki przechodzą lub w przedłużeniu przeszłyby w odległości mniejszej niż 10 m od stanowiska sąsiada;
- 2) nie wolno strzelać ze stanowiska na linii myśliwych w kierunku stanowisk na flankach i ze stanowisk na flankach w kierunku linii myśliwych, jeżeli odległość między tymi stanowiskami lub ukształtowanie terenu nie zapewnia bezpieczeństwa;
- 3) nie wolno zajmować stanowisk w rowach, wykopach i zagłębieniach terenu;
- 4) po zajęciu stanowiska myśliwy jest obowiązany przyjąć pozycję stojącą lub siedzącą;
- 5) oddanie strzału może nastąpić jedynie z pozycji stojącej; ograniczenie to nie dotyczy strzałów oddawanych z ambon;
- 6) oddanie strzału do zwierzyny znajdującej się poza miotem jest

- dopuszczalne na odległość nie większą niż 100 m;
- 7) oddanie strzału do zwierzyny znajdującej się w miocie jest dopuszczalne, z zachowaniem szczególnej ostrożności, na odległość nie większą niż 40 m, a w przypadku polowania, o którym mowa w art. 72 pkt 2, na odległość nie większą niż 80 m;
  - 8) oddanie strzału do zwierzyny płowej w miot może nastąpić tylko za zgodą prowadzącego polowanie, w warunkach gwarantujących bezpieczeństwo; zgoda taka jest wymagana podczas polowania, o którym mowa w art. 72 pkt 2;
  - 9) nie wolno strzelać do zwierzyny znajdującej się w miocie, jeżeli naganka znajduje się w odległości mniejszej niż 150 m od myśliwego w terenie otwartym i w odległości mniejszej niż 100 m w terenie leśnym;
  - 10) wolno strzelać do ptactwa w locie w kierunku naganki lub w kierunku innych myśliwych, jeżeli strzał oddaje się w górę pod kątem nie mniejszym niż 60°, a na linii strzału nie ma gałęzi lub innych przeszkód;
  - 11) oddanie strzału między poszczególnymi pędzeniami jest dopuszczalne, tylko do postrzałka, za zgodą prowadzącego polowanie.

2. W razie nieszczęśliwego wypadku na polowaniu zbiorowym, prowadzący polowanie przerywa polowanie w celu natychmiastowego zorganizowania pomocy poszkodowanemu, a następnie:

- 1) udziela pomocy poszkodowanemu;
- 2) zawiadamia jednostkę Państwowego Ratownictwa Medycznego lub wzywa lekarza oraz w razie potrzeby organizuje dla nich transport;
- 3) zabezpiecza miejsce i ślady wypadku;
- 4) w miarę możliwości odtwarza okoliczności, w których zdarzył się wypadek, ustala jego świadków i sporządza odrębny szkic sytuacyjny;
- 5) sporządza protokół.

3. Jeżeli nieszczęśliwy wypadek na polowaniu zbiorowym powstał w związku z użyciem broni, prowadzący polowanie, oprócz obowiązków określonych w ust. 2, jest obowiązany:

- 1) odebrać i zabezpieczyć broń sprawcy i poszkodowanego;
- 2) niezwłocznie powiadomić o wypadku najbliższą jednostkę Policji;
- 3) ustalić numery stanowisk, jakie w momencie zaistnienia wypadku zajmowali myśliwi, i zabezpieczyć kartki z numerami stanowisk.

4. Protokół, o którym mowa w ust. 2 pkt 5, sporządza się w trzech egzemplarzach podpisanych przez prowadzącego polowanie oraz świadków wypadku.

5. Protokół przekazuje się dzierżawcy, a w przypadku, o którym mowa w ust. 3, również Policji.

Art. 93. 1. Prowadzący polowanie lub wyznaczony przez niego myśliwy przed rozpoczęciem polowania sporządza listę naganki, dokonuje odprawy naganki, informuje o warunkach polowania, w szczególności o obowiązkach i sposobie zachowania się podczas polowania, w tym używania psów i dochodzenia postrzałków.

2. Prowadzący polowanie jest odpowiedzialny za sporządzenie listy myśliwych przed przystąpieniem do odprawy.

3. Prowadzący polowanie w trakcie odprawy myśliwych:

- 1) informuje jaką zwierzynę i w jakiej ilości przewidziano do odstrzału;
- 2) informuje, której osobie powierzono apteczkę;
- 3) omawia przewidziane sygnały i obowiązujące zasady bezpieczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem aktualnych warunków terenowych i atmosferycznych, oraz przekazuje inne uwagi dotyczące polowania;
- 4) okazuje myśliwym uczestniczącym w polowaniu wszystkie psy, które mogą brać udział w tym polowaniu;
- 5) sprawdza dokumenty uprawniające do udziału w polowaniu.

4. Prowadzący polowanie, w terminie do 7 dni od dnia zakończenia polowania zbiorowego, sporządza protokół zawierający:

- 1) numer lub numery obwodów łowieckich, w których odbyło się polowanie;
- 2) datę odbycia polowania;
- 3) godzinę rozpoczęcia i zakończenia polowania;
- 4) listę uczestników polowania;
- 5) wyszczególnienie gatunków zwierzyny przewidzianej do odstrzału;
- 6) wyszczególnienie pozyskanej zwierzyny;
- 7) sposób zagospodarowania pozyskanej zwierzyny;
- 8) uwagi dotyczące przebiegu polowania.

5. Prowadzący polowanie przekazuje protokół, o którym mowa w ust. 4, dzierżawcy.

Art. 94. 1. Dla tusz zwierzyny pozyskanej na polowaniu zbiorowym dzierżawca wydaje świadectwo pochodzenia zwierzyny, będące drukiem ścisłego zarachowania.

2. Świadectwo pochodzenia zwierzyny wydaje się w dwóch egzemplarzach, z czego jeden dostarcza się osobie prowadzącej punkt skupu wraz z tuszami pozyskanej zwierzyny, a drugi zatrzymuje dzierżawca.

3. Świadczenie pochodzenia zwierzyny zawiera:
- 1) oznaczenie dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego, w którym wykonywane było polowanie zbiorowe;
  - 2) miejsce i datę wystawienia;
  - 3) numer dokumentu;
  - 4) dane dotyczące zwierzyny pozyskanej na polowaniu zbiorowym:
    - a) gatunek oraz płeć zwierzyny,
    - b) datę oraz godzinę pozyskania;
  - 5) miejsce pozyskania zwierzyny:
    - a) numer obwodu łowieckiego,
    - b) nadleśnictwo,
    - c) województwo;
  - 6) czytelny podpis osoby upoważnionej w imieniu dzierżawcy.

Art. 95. 1. Dzierżawca przekazuje – co najmniej na 14 dni przed planowanym terminem rozpoczęcia polowania zbiorowego – wójtom (burmistrzom, prezydentom miast) oraz nadleśniczym, właściwym ze względu na miejsce wykonywania polowania, pisemną informację o planowanym terminie, w tym godzinie rozpoczęcia i zakończenia, oraz miejscu tego polowania.

2. Termin rozpoczęcia i zakończenia oraz miejsce polowania zbiorowego są podawane do publicznej wiadomości przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), nie później niż w terminie 5 dni od dnia otrzymania informacji, o której mowa w ust. 1, w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie oraz na stronie podmiotowej urzędu gminy.

3. Posiadacz nieruchomości gruntowej w terminie nie krótszym niż 3 dni przed polowaniem może zgłosić sprzeciw wraz z uzasadnieniem do organizacji polowania w danym dniu na wskazanej nieruchomości.

4. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) zawiadamia niezwłocznie dzierżawcę o sprzeciwie posiadacza nieruchomości gruntowej do organizowanego polowania zbiorowego, przekazując mu ten sprzeciw.

5. Dzierżawca przy organizacji polowania zbiorowego uwzględnia sprzeciw, gdy wykonywanie polowania będzie wpływało na bezpieczeństwo osób trzecich.

Art. 96. 1. Termin rozpoczęcia i zakończenia polowania indywidualnego, imię i nazwisko myśliwego, jednoznaczne określenie miejsca wykonywania polowania, ilość i gatunek pozyskanej zwierzyny oraz liczba wszystkich oddanych strzałów do zwierzyny grubej podlega wpisowi w rejestrze ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym, który są obowiązani prowadzić, dla każdego obwodu, dzierżawcy w postaci papierowej lub elektronicznej.

2. Wpisów w rejestrze ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym mogą dokonywać wyłącznie myśliwi wykonujący polowanie lub myśliwi przez nich upoważnieni do dokonania wpisu lub osoby upoważnione przez dzierżawcę do dokonywania tych wpisów.

3. Wpisu w rejestrze ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym dotyczącego terminu rozpoczęcia polowania indywidualnego dokonuje się przed jego rozpoczęciem, jednak nie wcześniej niż 24 godziny przed rozpoczęciem polowania.

4. W miejscu wskazanym w rejestrze ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym jako miejsce wykonywania polowania indywidualnego nie może w tym samym czasie, bez zgody myśliwego wykonującego polowanie w tym miejscu, polować inny myśliwy.

5. Za dokonanie wpisu, o którym mowa w ust. 1, odpowiedzialny jest myśliwy wykonujący polowanie.

Art. 97. 1. Dzierżawca jest obowiązany poinformować pisemnie właściwego nadleśniczego i wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o miejscu udostępnienia rejestru ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym, który jest udostępniany do wglądu wszystkim zainteresowanym na ich wniosek, oraz podać imię, nazwisko i adres miejsca zamieszkania osoby upoważnionej do dokonywania wpisów. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) podaje niezwłocznie do publicznej wiadomości informacje o miejscu udostępnienia rejestru ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym.

Art. 98. 1. Odstrzał samców łośi, jeleni, danieli, saren i muflonów podlega ocenie co do jego zgodności z zasadami selekcji osobniczej i populacyjnej. Oceny w obwodach podlegających wydzierżawieniu dokonują komisje powołane przez Polski Związek Łowiecki, w skład których wchodzi przedstawiciele: Polskiego Związku Łowieckiego oraz Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, a w obwodach wyłączonych z wydzierżawienia ich zarządcy przy udziale odpowiednio przedstawiciela: Polskiego Związku Łowieckiego albo Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe bądź obu z nich.

2. Oceny w parkach narodowych i rezerwatach dokonują przedstawiciele parku narodowego lub rezerwatu przy udziale przedstawiciela Polskiego Związku Łowieckiego i Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe.

Art. 99. 1. Po dokonaniu oceny, o której mowa w art. 98, komisje sporządzają sprawozdanie ze swoich prac i przekazują je do zarządów okręgowych, które wobec osób dokonujących odstrzału nakładają, w formie uchwał, następujące kary porządkowe za naruszenie zasad selekcji osobniczej i populacyjnej:

- 1) nagany;
- 2) zawieszenia w prawach polowania na samce określonego gatunku zwierzyny płowej i muflony na okres do 2 lat;
- 3) zawieszenia w prawach polowania na samce zwierzyny płowej i muflony na okres do 2 lat.

2. Od uchwały, o której mowa w ust. 1, służy stronie odwołanie do okręgowej rady łowieckiej w terminie 14 dni od dnia doręczenia tej uchwały.

3. Na uchwałę okręgowej rady łowieckiej przysługuje stronie skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego w terminie 14 dni od dnia doręczenia tej uchwały.

Art. 100. 1. Tworzy się ewidencję rekordowych trofeów łowieckich.

2. Za rekordowe trofeum łowieckie uznaje się: poroża łośia, poroża jelenia szlachetnego, poroża jelenia sika, poroża daniela, poroża sarny, ślimów muflona, oręża dzika, czaszki lisa, czaszki jenota oraz czaszki borsuka pozyskane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które uzyskało, w wyniku dokonanej wyceny ostatecznej, jedną z sześciu najwyższych dla danego gatunku punktacji, bez względu na rok pozyskania.

3. Polski Związek Łowiecki odpowiada za wycenę rekordowych trofeów łowieckich oraz prowadzi ewidencję rekordowych trofeów łowieckich.

4. Zakazuje się wywozu poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej rekordowych trofeów łowieckich, z wyjątkiem eksponowania ich na wystawach o tematyce łowieckiej, po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw środowiska. Zgoda może być wydana na okres nie dłuższy niż jeden rok w drodze decyzji administracyjnej wydawanej na wniosek zainteresowanego.

5. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, sposób wyceny oraz sposób prowadzenia ewidencji rekordowych trofeów łowieckich, uwzględniając kryteria wyceny Międzynarodowej Rady Łowiectwa i Ochrony Zwierzyny, a także sposób i formę ochrony trofeów rekordowych oraz wielkość trofeów, których wywóz za granicę jest ograniczony

Art. 101. 1. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa i po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody oraz Polskiego Związku Łowieckiego określi, w

drodze rozporządzenia, dla terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części, okresy polowań na zwierzynę uwzględniając potrzebę ochrony i utrzymania właściwego stanu populacji poszczególnych gatunków zwierzyny oraz potrzebę ochrony lasów i użytków rolnych przed szkodami wyrządzanymi przez te zwierzęta.

2. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Państwowej Rady Ochrony Przyrody oraz Polskiego Związku Łowieckiego, może zezwolić na dokonanie odstrzału lub odłowu zwierzyny do celów związanych z badaniami naukowymi i edukacją, dla odbudowy populacji, zasiedlania i reintrodukcji gatunków zwierzyny lub dla koniecznych działań w celach hodowlanych, także w okresach ochronnych z uwagi na brak innego zadowalającego rozwiązania oraz pod warunkiem, że nie jest to szkodliwe dla zachowania populacji danych gatunków w stanie sprzyjającym ochronie w ich naturalnym zasięgu występowania.

3. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 2, jest wydawane na wniosek, który zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- 2) cel wykonania czynności;
- 3) liczbę osobników, których dotyczy wniosek;
- 4) nazwę gatunku lub gatunków w języku polskim i łacińskim, których będą dotyczyć czynności;
- 5) określenie sposobu, miejsca i czasu wykonania czynności oraz wynikających z tego zagrożeń;
- 6) wskazanie podmiotu, który wykona czynności.

4. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 2 zawiera:

- 1) imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- 2) liczbę osobników, których dotyczy zezwolenie;
- 3) nazwę gatunku lub gatunków w języku polskim i łacińskim, których będą dotyczyć czynności;
- 4) opis czynności, na które wydaje się zezwolenie;
- 5) wskazanie dozwolonych środków i sposobów odstrzału lub odłowu oraz podmiotów wykonujących te czynności;
- 6) określenie warunków realizacji wynikających z potrzeb ochrony populacji gatunków zwierzyny i ich siedlisk w rejonie wykonywania czynności;
- 7) wskazanie podmiotów uprawnionych do kontroli realizacji wydanego zezwolenia w terenie;
- 8) określenie terminu złożenia ministrowi właściwemu do spraw środowiska informacji o wykorzystaniu zezwolenia.

5. Minister właściwy do spraw środowiska dokonuje kontroli spełniania warunków określonych w wydanych przez siebie zezwoleniach, o których mowa w ust. 2.

6. Czynności kontrolne są wykonywane przez osoby posiadające imienne upoważnienie wydane przez ministra właściwego do spraw środowiska, które zawiera wskazanie osoby upoważnionej do wykonywania czynności kontrolnych, miejsca i zakresu kontroli oraz podstawy prawnej do jej wykonania.

7. Przed przystąpieniem do czynności kontrolnych osoba upoważniona do ich wykonywania jest obowiązana okazać upoważnienie, o którym mowa w ust. 6.

8. Osoby upoważnione do wykonywania czynności kontrolnych mają prawo do:

- 1) wstępu na teren należący do podmiotu kontrolowanego;
- 2) żądania pisemnych lub ustnych informacji związanych z przedmiotem kontroli;
- 3) wglądu do dokumentów związanych z przedmiotem kontroli, sporządzania z nich odpisów, wyciągów lub kopii oraz zabezpieczania tych dokumentów.

9. Wstęp na teren należący do podmiotu kontrolowanego oraz wykonywanie czynności kontrolnych następują w jego obecności.

10. Osoba wykonująca czynności kontrolne sporządza z tych czynności protokół, który podpisuje osoba wykonująca czynności kontrolne oraz podmiot kontrolowany.

11. W przypadku odmowy podpisania protokołu przez podmiot kontrolowany protokół podpisuje tylko osoba wykonująca czynności kontrolne, dokonując w protokole adnotacji o odmowie podpisania protokołu przez podmiot kontrolowany.

12. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 3, cofa się, jeżeli podmiot, który uzyskał zezwolenie, nie spełnia zawartych w nim warunków.

Art. 102. 1. Dzierżawca może dokonywać odłowu drapieżników, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie ust. 4, w pułapki żywołowne.

2. Dzierżawca dokonuje uśmiercenia odłowionych w pułapki żywołowne drapieżników za pomocą broni myśliwskiej lub innych metod stosowanych przy uboju zwierząt gospodarskich, w celu ich redukcji.

3. Odłów, o którym mowa w ust. 1, nie jest polowaniem w rozumieniu art. 2 pkt 14.

4. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) gatunki drapieżników, które mogą być odławiane w pułapki żywołowne,
- 2) warunki, czas i miejsce odłowu,
- 3) rodzaje pułapek żywołownych i warunki, jakie muszą one spełniać, aby

zapewnić selektywny odłów drapieżników
- uwzględniając konieczność humanitarnego postępowania ze zwierzętami.

Art. 103. 1. W przypadku nadmiernego zagęszczenia zwierzyny, zagrażającego trwałości lasów, nadleśniczy działający z upoważnienia dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego wydaje decyzję administracyjną, nakazującą dzierżawcy wykonanie odłowu lub odstrzału redukcyjnego zwierzyny.

2. Jeżeli dzierżawca nie realizuje rocznego planu łowieckiego w zakresie pozyskania zwierzyny, nadleśniczy działający z upoważnienia dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe wydaje decyzję o zastosowaniu odstrzału zastępczego zwierzyny od której przysługuje odwołanie do ministra właściwego do spraw środowiska.

3. W przypadku szczególnego zagrożenia w prawidłowym funkcjonowaniu obiektów produkcyjnych i użyteczności publicznej przez zwierzynę, starosta, w porozumieniu z Polskim Związkiem Łowieckim, może wydać decyzję o odłowu lub odstrzale redukcyjnym zwierzyny na terenach niewchodzących w skład obwodu łowieckiego.

4. Odstrzały redukcyjne i zastępcze zwierzyny mogą przeprowadzać wyłącznie osoby uprawnione do wykonywania polowania.

Rozdział 11 **Straż łowiecka**

Art. 104. 1. Tworzy się Państwową Straż Łowiecką jako umundurowaną, uzbrojoną i wyposażoną w terenowe, oznakowane środki transportu formację podległą wojewodzie.

2. Koordynację działań Państwowej Straży Łowieckiej na obszarze województwa w zakresie realizacji zadań, o których mowa w art. 105 ust. 1, prowadzi komendant wojewódzki Państwowej Straży Łowieckiej powoływany przez wojewodę.

3. Dzierżawcy mają obowiązek zatrudnić lub powołać co najmniej jednego strażnika, którego zadaniem jest ochrona zwierzyny i prowadzenie gospodarki łowieckiej.

4. Straż łowiecką stanowią:

- 1) Państwowa Straż Łowiecka;
- 2) strażnicy łowieccy powoływani lub zatrudniani przez dzierżawców.

Art. 105. 1. Zadaniem Państwowej Straży Łowieckiej jest kontrola realizacji przepisów ustawy, a w szczególności w zakresie:

- 1) ochrony zwierzyny;

- 2) zwalczania kłusownictwa i wszelkiego szkodnictwa łowieckiego;
- 3) zwalczania przestępstw i wykroczeń w zakresie łowiectwa;
- 4) kontroli legalności skupu i obrotu zwierzyną;
- 5) kontroli przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie obrotu zwierzyną żywą oraz obrotu tuszami zwierzyny i ich częściami dotyczącej prowadzenia ewidencji skupu w każdym punkcie skupu.

2. Państwowa Straż Łowiecka współpracuje z Policją, Polskim Związkiem Łowieckim, Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych.

Art. 106. 1. Strażnikiem Państwowej Straży Łowieckiej oraz strażnikiem łowieckim może być osoba, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie;
- 2) ukończyła 21 lat;
- 3) korzysta z pełni praw publicznych;
- 4) posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe;
- 5) posiada dobry stan zdrowia;
- 6) nie była karana sędawnie;
- 7) ukończyła z wynikiem pozytywnym przeszkolenie według programu opracowanego przez ministra właściwego do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych.

2. Strażnicy Państwowej Straży Łowieckiej są pracownikami urzędów wojewódzkich.

Art. 107. Strażnikowi Państwowej Straży Łowieckiej przysługuje bezpłatne umundurowanie wraz z oznakami służbowymi i odznakami służbowymi, które zobowiązany jest nosić przy wykonywaniu czynności służbowych.

Art. 108. 1. Na terenach obwodów łowieckich ochroną zwierzyny oraz ochroną mienia dzierżawców, zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie szkodnictwa łowieckiego i szkodnictwa przyrodniczego, popełnianych w obwodach łowieckich polnych i leśnych, zajmują się strażnicy Państwowej Straży Łowieckiej, na zasadach określonych w Kodeksie postępowania karnego i Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia.

2. Strażnicy Państwowej Straży Łowieckiej przy wykonywaniu zadań określonych w ust. 1 mają prawo do:

- 1) legitymowania osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia w celu ustalenia ich tożsamości;

- 2) nakładania i ściągania grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia popełniane na terenach obwodów łowieckich w zakresie szkodnictwa łowieckiego;
- 3) zatrzymywania i dokonywania kontroli środków transportu, w celu sprawdzenia ich ładunku oraz przeglądania zawartości bagaży, w razie zaistnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia;
- 4) przeszukania osób, pomieszczeń i innych miejsc w przypadkach uzasadnionego podejrzenia o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia na zasadach określonych w Kodeksie postępowania karnego;
- 5) ujęcia sprawcy przestępstwa lub wykroczenia na gorącym uczynku lub w pościgu podjętym bezpośrednio po popełnieniu przestępstwa i doprowadzenia do jednostki Policji;
- 6) odbierania za pokwitowaniem przedmiotów pochodzących z przestępstwa lub wykroczenia oraz narzędzi i środków służących do ich popełnienia oraz ich zabezpieczenia;
- 7) prowadzenia dochodzeń oraz wnoszenia i popierania aktu oskarżenia, jeżeli przedmiotem przestępstwa jest zwierzyna, w trybie i na zasadach określonych w Kodeksie postępowania karnego;
- 8) prowadzenia postępowania w sprawach o wykroczenia oraz udziału w rozprawach przed sądem rejonowym w charakterze oskarżyciela publicznego i wnoszenia środków zaskarżenia do sądu rejonowego od rozstrzygnięć sądu rejonowego w sprawach zwalczania wykroczeń w zakresie szkodnictwa łowieckiego;
- 9) dokonywania kontroli podmiotów prowadzących skup, przerób i sprzedaż tusz zwierzyny lub ich części w zakresie sprawdzenia źródeł jej pochodzenia;
- 10) dokonywania kontroli podmiotów prowadzących obrót zwierzyną żywą oraz podmiotów prowadzących chów i hodowlę zwierzyny w zakresie sprawdzenia źródeł ich pochodzenia;
- 11) dokonywania kontroli podmiotów prowadzących sprzedaż usług obejmujących polowania wykonywane przez cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 12) noszenia broni palnej bojowej, broni myśliwskiej śrutowej, pałki służbowej i kajdanek zakładanych na ręce;
- 13) noszenia ręcznego miotacza substancji obezwładniających oraz przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej;
- 14) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, zwracania się o taką pomoc do jednostek gospodarczych, organizacji społecznych, jak również w nagłych przypadkach do każdego obywatela o udzielenie

doraźnej pomocy na zasadach określonych w przepisach o Policji, określających szczegółowo zasady żądania takiej pomocy.

3. W przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 1-3, 8 i 10-14 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. poz. 628 i 1165), strażnik Państwowej Straży Łowieckiej może użyć środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1, pkt 2 lit. a, pkt 7, 9, pkt 12 lit. a i pkt 13 tej ustawy, lub wykorzystać te środki.

4. W przypadkach, o których mowa w art. 45 pkt 1 lit. a i pkt 2 oraz w art. 47 pkt 1, 3, 5 i 6 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, strażnik Państwowej Straży Łowieckiej może użyć broni palnej lub ją wykorzystać.

5. Użycie i wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej oraz dokumentowanie tego użycia i wykorzystania odbywa się na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej.

6. Do wykonywania przez strażnika Państwowej Straży Łowieckiej czynności, o których mowa w ust. 2, stosuje się odpowiednio przepisy o Policji.

7. Strażnikowi Państwowej Straży Łowieckiej wykonującemu obowiązki na terenach obwodów łowieckich przysługują uprawnienia określone odrębnymi przepisami odnoszącymi się do:

- 1) Państwowej Straży Rybackiej - w zakresie kontroli legalności dokonywania połowu;
- 2) strażników leśnych - w zakresie zwalczania szkodnictwa leśnego.

8. Na sposób przeprowadzenia czynności, o których mowa w ust. 2, przysługuje zażalenie do prokuratora.

9. Strażnicy Państwowej Straży Łowieckiej przy wykonywaniu czynności służbowych korzystają z ochrony prawnej przewidzianej w przepisach Kodeksu karnego dla funkcjonariusza publicznego.

Art. 109. 1. Strażnicy, o których mowa w art. 104 ust. 4 pkt 2, wykonując zadania, współdziałają z Państwową Strażą Łowiecką i w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 1-3, 8 i 10-14 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, mogą użyć środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1 i pkt 12 lit. a tej ustawy, lub wykorzystać te środki. Przy wykonywaniu czynności służbowych stosuje się przepisy art. 108 ust. 2 pkt 1, 5, 6, 9 i 11 oraz ust. 5 i 9;

2. Przy wykonywaniu czynności, o których mowa w ust. 1, strażnik łowiecki ma obowiązek nosić odznakę strażnika oraz na żądanie okazywać

legitymację służbową.

Art. 110. 1. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i Ministrem Sprawiedliwości, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe wymogi kwalifikacji zawodowych, wzory legitymacji, oznak służbowych i odznak służbowych oraz składniki i wzór umundurowania strażników Państwowej Straży Łowieckiej, a także szczegółowe wymogi kwalifikacji zawodowych, wzór oznaki i legitymacji strażnika łowieckiego, mając na względzie potrzebę doboru strażników o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych, zapewnienie możliwości odpowiedniej identyfikacji strażników oraz rodzaj i miejsce wykonywania zadań.

2. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, określi, w drodze rozporządzenia, sposoby:

1) współpracy Państwowej Straży Łowieckiej z Policją oraz Polskim Związkiem Łowieckim, mając na względzie ustawowe zadania tych podmiotów oraz konieczność zapewnienia poprawnego i skutecznego współdziałania;

2) przydziału, ewidencjonowania i przechowywania w siedzibach Państwowej Straży Łowieckiej broni, amunicji i środków przymusu bezpośredniego w postaci kajdanek zakładanych na ręce, pałki służbowej, ręcznych miotaczy substancji obezwładniających i przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej oraz warunki techniczne, jakim powinien odpowiadać magazyn broni, mając na względzie konieczność uniemożliwienia dostępu do broni, amunicji i środków przymusu bezpośredniego osobom trzecim oraz potrzebę ochrony ewidencji przed uszkodzeniem, zniszczeniem lub utratą.

Rozdział 12 **Szkody łowieckie**

Art. 111. 1. Dzierżawca odpowiada za szkody łowieckie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. Skarb Państwa odpowiada za szkody łowieckie wyrządzone przez gatunki objęte całorocznym okresem ochronnym oraz których odstrzał jest wstrzymany na podstawie odrębnych przepisów, powstałe w okresie obowiązywania zakazu.

3. Skarb Państwa odpowiada za szkody łowieckie na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich.

Art. 112. 1. Oględzin i szacowania szkód, o których mowa w art. 111 ust. 1, a także ustalania wysokości odszkodowania i wypłaty odszkodowania dokonują przedstawiciele dzierżawcy wspólnie z poszkodowanym lub jego pełnomocnikiem.

2. Oględzin i szacowania szkód, o których mowa w art. 111 ust. 2 i 3, a także ustalania wysokości odszkodowania i wypłaty odszkodowania dokonują przedstawiciele podmiotów wymienionych w ust. 3.

3. Za szkody, o których mowa w art. 111 ust. 2 i 3, wyrządzone na obszarach:

1) obwodów łowieckich leśnych odszkodowania wypłaca Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe ze środków budżetu państwa;

2) obwodów łowieckich polnych i obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich odszkodowania wypłaca zarząd województwa ze środków budżetu państwa.

Art. 113. 1. W przypadku zrealizowania przez dzierżawcę rocznego planu łowieckiego w zakresie pozyskania zwierzyny, o której mowa w art. 2 pkt 27, w co najmniej 80 procentach, posiada on regres wynoszący 50 procent kwoty wypłaconych odszkodowań do wojewody. Wojewoda pokrywa wyżej wymienione wydatki ze środków budżetu państwa.

2. W przypadku zrealizowania przez dzierżawcę rocznego planu łowieckiego w zakresie pozyskania zwierzyny, o której mowa w art. 2 pkt 27, w przedziale 70-80 procent, posiada on regres wynoszący 30 procent kwoty wypłaconych odszkodowań do wojewody. Wojewoda pokrywa wyżej wymienione wydatki ze środków budżetu państwa.

3. Wypłata roszczeń, o których mowa w ust. 1 i 2, następuje w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku o płatność do wojewody.

4. Wniosek o płatność, o którym mowa w ust. 3, składana jest w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia rocznego planu łowieckiego i zawiera dane o kwocie wypłaconych odszkodowań i wykonaniu rocznego planu łowieckiego w zakresie pozyskania dzików, łosi, jeleni, danieli i saren.

5. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający wniosek jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: "Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.". Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

6. Minister właściwy do spraw środowiska po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw finansów określi wzór wniosku, o którym mowa w ust. 3, uwzględniając dane wnioskodawcy i adresata wniosku, określenie obwodu łowieckiego, numer rachunku bankowego wnioskodawcy, wysokość

wypłaconych odszkodowań, realizację rocznego planu łowieckiego a także pouczenie o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Art. 114. 1. Na żądanie strony w oględzinach, szacowaniu szkód oraz ustalaniu wysokości odszkodowania uczestniczy przedstawiciel właściwej terytorialnie izby rolniczej.

2. Odszkodowanie, o którym mowa w art. 112 ust. 1 i 2, nie obejmuje utraconych korzyści.

Art. 115. Dzierżawca obowiązany jest do wynagradzania szkód wyrządzonych przy wykonywaniu polowania.

Art. 116. 1. Właściciele lub posiadacze gruntów rolnych i leśnych powinni, zgodnie z potrzebami, współdziałać z dzierżawcami w zabezpieczeniu gruntów przed szkodami, o których mowa w art. 111 ust. 1.

2. Współdziałanie polega w szczególności na:

- 1) podejmowaniu działań wspólnie z dzierżawcami w zakresie zabezpieczenia zagrożonych upraw rolnych lub płodów rolnych poprzez stosowanie dozwolonych prawem zabiegów technicznych, biologicznych lub chemicznych,
- 2) umożliwieniu swobodnego dostępu do gruntów rolnych, upraw rolnych i płodów rolnych celem możliwości odstraszenia dzików, łosi, jeleni, danieli i saren oraz wykonywania polowania,
- 3) zezwalaniu na usytuowanie na swoich gruntach rolnych urządzeń łowieckich, w celu ograniczenia liczebności populacji zwierzyny oraz szkód łowieckich przez nie wyrządzanych.

3. Dzierżawcy oraz właściciele lub posiadacze upraw rolnych lub płodów rolnych w obrębie własnych nieruchomości i na terenach oddalonym nie dalej niż 100 m od nich, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, celem uchronienia się od groźby wystąpienia szkody łowieckiej mogą bez konieczności uzyskania odpowiednich zezwoleń:

- 1) stosować produkty i urządzenia służące odstraszeniu dzików, łosi, jeleni, danieli i saren,
- 2) płoszyć dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny.

Art. 117. Odszkodowanie nie przysługuje:

- 1) osobom, którym przydzielono grunty stanowiące własność Skarbu Państwa jako deputaty rolne na gruntach leśnych;
- 2) właścicielom lub posiadaczom uszkodzonych upraw rolnych, którzy nie dokonali ich sprzętu w terminie 14 dni od dnia zakończenia okresu zbioru tego gatunku roślin w danym regionie, określonego

- przez sejmik województwa w drodze uchwały;
- 3) właścicielom lub posiadaczom uszkodzonych gruntów rolnych, upraw rolnych lub plodów rolnych, którzy nie zrealizowali dyspozycji zawartych w art. 116 ust. 2;
  - 4) za szkody łowieckie powstałe w plodach rolnych złożonych w sterty, stogi i kopce, w bezpośrednim sąsiedztwie lasu;
  - 5) za szkody łowieckie w uprawach rolnych założonych z rażącym naruszeniem zasad agrotechnicznych;
  - 6) za szkody łowieckie powstałe w uprawach rolnych lub plodach rolnych, jeśli działalność ta wykonywana jest w sposób naruszający regulujące ją przepisy prawa, wykonywana jest bez stosownego zezwolenia lub w sposób naruszający jego warunki,
  - 7) za szkody, o których mowa w art. 2 pkt 27, powstałe na nieruchomościach, na których ustanowiono zakaz wykonywania polowania, o których mowa w art. 29 ust. 1.

Rozdział 13

Działalność gospodarcza w zakresie łowiectwa

Art. 118. 1. Przedsiębiorca podejmujący i wykonujący działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług turystycznych obejmujących polowania wykonywane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz polowania za granicą jest obowiązany spełniać następujące warunki:

- 1) ustanowić obowiązkowe zabezpieczenie majątkowe roszczeń osób trzecich z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez przedsiębiorcę;
- 2) składać właściwemu marszałkowi województwa, przed upływem terminu obowiązywania poprzedniej umowy albo blokady środków finansowych na rachunku bankowym, oryginały dokumentów potwierdzających zawarcie kolejnej umowy, albo dokonanie kolejnej blokady środków finansowych, o których mowa w ust. 3.

2. Warunkiem wykonywania działalności, o której mowa w ust. 1, jest również niekaralność przedsiębiorcy i osób kierujących jego działalnością za umyślne przestępstwo określone w art. 124 i art. 125 oraz przestępstwo przeciwko osobie, mieniu lub obrotowi gospodarczemu.

3. Ustanowienie zabezpieczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, polega na:

- 1) zawarciu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z wykonywaniem działalności albo
- 2) zawarciu umowy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej, albo
- 3) blokadzie środków finansowych na rachunku bankowym, na rzecz

właściwego samorządu województwa, w wysokości 4% rocznego przychodu z tytułu wykonywania przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej, o której mowa w ust. 1, uzyskanego w roku obrotowym poprzedzającym rok zawarcia umowy, jednak nie mniej niż równowartość w złotych 20.000 euro obliczona według średniego kursu walut obcych ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym została dokonana blokada środków.

4. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, minimalną wysokość sumy gwarancji, o których mowa w ust. 3 pkt 2, uwzględniając zakres wykonywanej przez przedsiębiorców działalności.

5. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii Polskiej Izby Ubezpieczeń, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 3 pkt 1, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanej działalności.

Art. 119. 1. Przedsiębiorca wykonujący działalność gospodarczą w zakresie obrotu zwierzyną żywą oraz obrotu tuszami zwierzyny i ich częściami, z wyłączeniem sprzedaży dokonywanej przez dzierżawców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jest obowiązany:

- 1) prowadzić ewidencję skupu w każdym punkcie skupu;
- 2) zapewniać badania zwierzyny i mięsa zgodnie z przepisami o zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa oraz Inspekcji Weterynaryjnej.

2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, zakres ewidencji, o której mowa w ust. 1 pkt 1, oraz jej wzór, kierując się rodzajem wykonywanej działalności gospodarczej w zakresie obrotu zwierzyną żywą lub tuszami zwierzyny i ich częściami.

3. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego określi w drodze rozporządzenia minimalne warunki prowadzenia sprzedaży tusz zwierzyny przez dzierżawcę oraz sposób prowadzenia ewidencji tej sprzedaży uwzględniając bezpieczeństwo zdrowia publicznego a także warunki przetrzymywania tusz.

Art. 120. 1. W przypadku stwierdzenia naruszeń warunków wymaganych do prowadzenia działalności gospodarczej, o której mowa w art. 118 ust. 1, właściwy marszałek województwa wzywa przedsiębiorcę do usunięcia naruszeń w wyznaczonym terminie.

2. W przypadku nieusunięcia naruszeń, o których mowa w ust. 1, właściwy marszałek województwa wydaje decyzję o zakazie wykonywania działalności gospodarczej, o której mowa w art. 120 ust. 1, przez okres 3 lat.

Art. 121. Osoba prowadząca punkt skupu obowiązana jest oznakować tusze: łosi, jeleni, danieli, muflonów, saren i dzików bezpośrednio po dostarczeniu przez uprawnionego do wykonywania polowania pozyskanej zwierzyny.

Art. 122. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 672, z późn. zm.⁶).

Rozdział 14

Przepisy karne

Art. 123. 1. Kto:

- 1) strzela do zwierzyny w odległości mniejszej niż 500 m od miejsca zebrań publicznych w czasie ich trwania lub w odległości mniejszej niż 100 m od zabudowań mieszkalnych,
  - 2) wybiera jaja, pisklęta, niszczy gniazda ptaków łownych lub niszczy ich lęgowiska,
  - 3) przetrzymuje zwierzynę bez odpowiedniego zezwolenia,
  - 4) niszczy nory i lęgowiska zwierzyny,
  - 5) niszczy urządzenia łowieckie, wybiera karmę lub sól z lizawek,
  - 6) poluje, nie posiadając przy sobie wymaganych dokumentów,
  - 7) wbrew przepisom art. 80 ust. 5 nie dokonuje wymaganych wpisów w upoważnieniu do wykonywania polowania indywidualnego,
  - 8) wbrew przepisom art. 96 ust. 1 nie dokonuje wymaganych wpisów w rejestrze ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym
- podlega karze grzywny.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 orzekanie następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Art. 124. Kto:

- 1) gromadzi, posiada, wytwarza, przechowuje lub wprowadza do obrotu narzędzia i urządzenia przeznaczone do kłusownictwa,

---

⁶ Zmiany ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. z 2005 r. Nr 281, poz. 2777, Nr 33, poz. 289, Nr 94, poz. 788, Nr 143, poz. 1199, Nr 175, poz. 1460, Nr 177, poz. 1468, Nr 178, poz. 1480, Nr 179, poz. 1485, Nr 180, poz. 1494, Nr 183, poz. 1538, Dz. U. z 2006, Nr 17, poz. 127, Nr 144, poz. 1043 i 1045, Nr 158, poz. 1121, Nr 171, poz. 1225, Nr 235, poz. 1699, Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095, Nr 127, poz. 880, Nr 180, poz. 1280, Dz. U. z 2008 r. Nr 70, poz. 416, Nr 116, poz. 732, Nr 141, poz. 888, Nr 216, poz. 1367, Dz. U. z 2009 r. Nr 3, poz. 11, Nr 18, poz. 97, Nr Dz. U. Dz. U. z 2015, poz. 266, 875, 1272, 1618.

- 2) umyślnie wchodzi w posiadanie bezprawnie pozyskanej tuszy lub trofeów zwierzyny,
  - 3) narusza zakaz, o którym mowa w art. 14 ust. 1 pkt 4,
  - 4) narusza zakaz, o którym mowa w art. 9 ust. 1,
  - 5) bez zgody, o której mowa w art. 100 ust. 4, wywozi poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej rekordowe trofea łowieckie,
  - 6) po upływie terminu określonego w decyzji, o której mowa w art. 100 ust. 4, nie przywozi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej rekordowych trofeów łowieckich,
  - 7) hoduje lub utrzymuje bez zezwolenia charty rasowe lub ich mieszańce lub psy w typie rasy,
  - 8) sprawując zarząd w imieniu dzierżawcy zezwala na polowanie osobie nieuprawnionej do wykonywania polowania,
  - 9) pozyskuje zwierzynę innego gatunku, innej płci lub w większej liczbie, niż przewiduje upoważnienie wydane przez dzierżawcę,
  - 10) powoduje umyślnie przekroczenie zatwierdzonego w rocznym planie łowieckim maksymalnego pozyskania zwierzyny
- podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 125. Kto:

- 1) poluje na przelotne ptactwo łowne na wybrzeżu morskim w pasie 3000 m od brzegu w głąb morza lub 5000 m w głąb lądu,
  - 2) poluje z chartami lub ich mieszańcami lub psami w typie rasy,
  - 3) poluje w czasie ochronnym,
  - 4) poluje nie posiadając uprawnień do polowania,
  - 5) nie posiadając zezwolenia zakłada narzędzia i urządzenia przeznaczone do łowienia, łapania lub zabijania zwierzyny albo wchodzi w posiadanie zwierzyny za pomocą broni i amunicji nie dopuszczonej do celów łowieckich środków i materiałów wybuchowych, trucizn, karmy o właściwościach odurzających, sztucznego światła, lepów, wnyków, żelaz, dołów, samostrzałów lub rozkopywania nor i innych niedozwolonych środków,
  - 6) nie będąc uprawnionym do polowania wchodzi w posiadanie zwierzyny
  - 7) poluje nie posiadając upoważnienia, o którym mowa w art. 75 ust. 2 pkt 3
- podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

Art. 126. 1. W razie skazania za czyny wymienione w art. 124 i art. 125, sąd może orzec przepadek broni, pojazdów, narzędzi i psów, przy użyciu których dokonane zostało przestępstwo, a także przepadek trofeów, tusz zwierzyny i ich części.

2. W przypadku skazania za czyn wymieniony w art. 124 pkt 5, sąd może orzec przepadek rekordowych trofeów łowieckich.

3. Orzeczenie o przepadku, o którym mowa w ust. 1 i 2, może dotyczyć również przedmiotów niestanowiących własności sprawcy.

Rozdział 15

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 127. W ustawie z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych w art. 35 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) z udziału w czynszu dzierżawnym przekazywanym przez gminy, o którym mowa w art. 34 ust. 4 ustawy Prawo łowieckie.

Art. 128. 1. Dotychczasowe zrzeszenie Polski Związek Łowiecki staje się Polskim Związkiem Łowieckim w rozumieniu ustawy.

2. Mienie Polskiego Związku Łowieckiego staje się mieniem Polskiego Związku Łowieckiego, o którym mowa w art. 35 ust. 1.

3. Pracownicy Polskiego Związku Łowieckiego stają się pracownikami Polskiego Związku Łowieckiego w rozumieniu ustawy.

4. Organy Polskiego Związku Łowieckiego powołane przed dniem wejścia w życie ustawy pełnią swoją funkcję do końca kadencji na którą zostały wybrane.

5. Koła łowieckie utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów i istniejące w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy stają się kołami łowieckimi w jej rozumieniu.

6. Zarządcy obwodów łowieckich wyłączonych z wydzierżawiania na podstawie dotychczasowych przepisów stają się zarządcami w rozumieniu niniejszej ustawy, a obwody łowieckie stają się ośrodkami hodowli zwierzyny w rozumieniu niniejszej ustawy.

7. Obwody łowieckie utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów stają się obwodami łowieckimi w rozumieniu niniejszej ustawy.

8. Uprawnienia do wykonywania polowania nabyte przed dniem wejścia w życie ustawy zachowują swoją moc i stają się uprawnieniami do wykonywania polowania w jej rozumieniu.

Art. 129. Decyzje administracyjne wydane na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie zachowują moc do czasu utraty ich ważności.

Art. 130. Roczne plany łowieckie oraz wieloletnie łowieckie plany hodowlane, obowiązujące przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, zachowują moc do końca okresu, na jaki zostały sporządzone.

Art. 131. Umowy dzierżawy obwodów łowieckich zawarte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy obowiązują na okres na jaki zostały zawarte, jednak nie dłużej niż do dnia 31 marca 2017 r.

Art. 132. 1. Ustalona na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy kategoria obwodu łowieckiego zachowuje moc, przez okres obowiązywania umów dzierżaw obwodów łowieckich, zawartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, z zastrzeżeniem przypadków określonych w art. 25 ust. 5.

2. W przypadku zmiany dotychczasowych granic obwodu łowieckiego na mocy uchwały wydanej na podstawie art. 27 ust. 1, obwód ten uznaje się za zaliczony do kategorii, do której dotychczas zaliczona była większość jego obszaru.

Art. 133. Strażnicy Państwowej Straży Łowieckiej oraz strażnicy łowieccy spełniający wymogi kwalifikacji zawodowych określone w przepisach dotychczasowych zachowują dotychczas zajmowane stanowisko.

Art. 134. 1. Polski Związek Łowiecki jest obowiązany do złożenia wniosku o zatwierdzenie statutu w terminie 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Statut Polskiego Związku Łowieckiego, obowiązujący w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy, zachowuje moc do dnia zatwierdzenia nowego statutu, jednak nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 135. Do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 136. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz. U. 2013.1226. j.t., ze zm.⁷), zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów

---

7

□ Zmiany ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. z 2013 r. poz. 1247; Dz. U. z 2014 r. poz. 228.

wykonawczych wydanych na podstawie przepisów niniejszej ustawy, nie dłużej niż rok od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 137. Traci moc ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie.

Art. 138. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 30 ust. 5 oraz art. 32 ust. 3, które wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2017 r.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 10 lipca 2014 r., sygn. akt P19/13, Trybunał Konstytucyjny rozpoznał pytanie prawne NSA dotyczące prawa łowieckiego i utworzenia obwodu łowieckiego obejmującego nieruchomości prywatną wbrew woli właściciela nieruchomości. Trybunał orzekł, że art. 27 ust. 1 w związku z art. 26 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie przez to, że upoważnia do objęcia nieruchomości reżimem obwodu łowieckiego, nie zapewniając odpowiednich prawnych środków ochrony praw właściciela tej nieruchomości, jest niezgodny z art. 64 ust. 1 w związku z art. 64 ust. 3 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Trybunał Konstytucyjny zauważył, że obowiązujące przepisy prawa łowieckiego nie przewidują wystarczających, z punktu widzenia standardu konstytucyjnego, środków umożliwiających właścicielowi nieruchomości, objętej granicami obwodu łowieckiego, ochronę jego interesów prawnych. Trybunał Konstytucyjny wskazał, że w prawie łowieckim ustawodawca nie ustanowił żadnych norm, które przyznawałyby właścicielom nieruchomości gruntowych jakiejkolwiek kompetencje opiniodawcze czy uzgodnieniowe w procesie tworzenia lub zmiany granic obwodu łowieckiego, nie przewidział także żadnych instrumentów pozwalających na wyłączenie nieruchomości spod reżimu obwodu łowieckiego.

Trybunał Konstytucyjny przypomniał, że powyższy wyrok nie był pierwszym, w którym stwierdził on niekonstytucyjność norm wyrażonych w przepisach prawa łowieckiego. W wyroku z 6 listopada 2012 r. (sygn. K 21/11, OTK ZU nr 10/A/2012, poz. 119) Trybunał orzekł o niekonstytucyjności normy niezapewniającej członkowi PZŁ, wobec którego zastosowano sankcję dyscyplinarną inną niż utrata członkostwa w PZŁ lub w kole łowieckim, gdy przewinienie i orzeczone za nie sankcja nie mają wyłącznie charakteru wewnątrzorganizacyjnego, prawa do wniesienia

odwołania do sądu, wskazując jednocześnie szereg uchybień w uregulowaniu postępowania dyscyplinarnego. Prawodawca wykonując ten wyrok wprowadził nowe zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej (zob. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie, Dz. U. z 2014 r. poz. 228). Ostatni wyrok – podobnie jak poprzedni – dowodzi, jak stwierdzono w uzasadnieniu do tego wyroku: *„że prawo łowieckie, jako ustawa uchwalona przed wejściem w życie Konstytucji, nie zostało dostatecznie dostosowane do jej wymagań. Powinno to skłonić ustawodawcę nie do kolejnej fragmentarycznej nowelizacji, ale do poszukiwania rozwiązań systemowych, które pozwolą dostosować cały model gospodarki łowieckiej i funkcjonowania podmiotów wykonujących tę gospodarkę do aktualnie obowiązujących norm konstytucyjnych.”*

Przedmiotowy projekt ustawy Prawo łowieckie nie tylko wykonuje ostatni, wspomniany wcześniej, wyrok Trybunału Konstytucyjnego, ale także dostosowuje prawo łowieckie do obowiązujących norm konstytucyjnych, mając też na względzie dobro ojczystej przyrody.

W art. 27 zaproponowano odmienną niż dotychczasowa procedurę tworzenia obwodów łowieckich z czynnym udziałem właścicieli nieruchomości oraz zainteresowanych instytucji i organów na etapie tworzenia projektu podziału województwa na obwody lub zmiany granic tych obwodów. Zawarta w projekcie ustawy procedura podziału województwa na obwody łowieckie lub zmiany granic tych obwodów jest zbieżna z procedurą zawartą w projekcie wypracowanym przez Komisję Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa VII kadencji Sejmu, która była wówczas konsultowana z samorządem województwa.

Przedmiotowy projekt wprowadza nowe rozwiązania systemowe w dziedzinie prawa łowieckiego we wszystkich aspektach, które w poprzednim akcie prawnym mogły budzić wątpliwości natury ich zgodności z Konstytucją RP.

Mając na względzie niekonstytucyjność części delegacji ustawowych, w związku z brakiem wytycznych dla upoważnienia do wydania rozporządzenia, obecny projekt ustawy uwzględnia treść delegacji do wymogów art. 92 ust. 1

Konstytucji RP, który stanowi, że upoważnienie zawarte w ustawie do wydania rozporządzenia w celu jej wykonania powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu. Są to trzy odrębne elementy upoważnienia ustawowego, od których istnienia zależy zgodność tego upoważnienia z Konstytucją.

Projekt definiuje szereg pojęć o charakterze specjalistycznym, które budziły wątpliwości interpretacyjne na gruncie obecnie funkcjonującej ustawy.

Obecny projekt ustawy uwzględnia podział na zwierzynę grubą, drobną oraz drapieżniki, w tym gatunki obce. W ustawie wskazano także gatunki łowne podobnie jak miało to miejsce w ustawie łowieckiej z 1959 roku, pozostawiając ten katalog otwarty poprzez stosowną dyspozycję dla ministra środowiska.

Usystematyzowano procedurę planowania łowieckiego. Wprowadzono m.in. możliwość odwołania się od odmowy zatwierdzenia lub uzgodnienia w całości lub części rocznego planu łowieckiego i wieloletniego łowieckiego planu hodowlanego do ministra właściwego do spraw środowiska, jako organu II instancji w postępowaniu administracyjnym, a także nadzorującego PGL LP i PZŁ. Jest to rozwiązanie bardziej adekwatne w polskim systemie prawnym z uwagi na rozpatrzenie odwołania przez organ obejmujący swym zakresem obydwie podmioty zatwierdzające roczne plany łowieckie, a jednocześnie nie będący jednostką organizacyjną jednego z tych podmiotów, tj. PGL LP.

Ponadto, mając na względzie zapewnienie interesów wszystkich zainteresowanych stron prowadzących w Polsce gospodarkę łowiecką, a także szeroki aspekt oddziaływania realizacji rocznych planów łowieckich nie tylko w obrębie jednego obwodu łowieckiego lecz także na obwody sąsiednie, uzasadnionym jest przyjęcie rozwiązania prowadzącego do zatwierdzania rocznych planów łowieckich w obwodach wyłączonych z wydzierżawiania po zasięgnięciu opinii Polskiego Związku Łowieckiego. Dotychczas, plany wieloletnie były jedynie sporządzane przez dyrektorów regionalnych dyrekcji

PGL LP w uzgodnieniu z Polskim Związkiem Łowieckim i marszałkami województw. Plany te nie były jednak zatwierdzane przez żaden organ.

Upoważniono także ministra właściwego do spraw środowiska do opracowania wzorów druków rocznego planu łowieckiego oraz wieloletniego łowieckiego planu hodowlanego. Obecne brzmienie ustawy Prawo łowieckie nie dawało takiego upoważnienia.

Wprowadzono regulacje dotyczące trofeów łowieckich ich wyceny medalowej oraz ograniczenia związanego z ochroną dziedzictwa polskiej przyrody.

Jednocześnie w przedmiotowym projekcie ustawy wprowadzono przepisy regulujące zasady wykonywania polowania, wprowadzono do ustawy zakazy obowiązujące w trakcie wykonywania polowania. Dotychczas kwestie te regulowane były w akcie wykonawczym, a zgodnie ze stanowiskiem Prokuratora Generalnego w sprawie przed Trybunałem Konstytucyjnym oznaczonej sygnaturą U 3/13 stanowią materię ustawową. Uzupełnienie przepisów w tym rozdziale ustawy implementuje przepisy poddane pod wątpliwość w kwestii ich zgodności z Konstytucją RP. Wątpliwości te były wysuwane we wniosku Prokuratury Generalnej skierowanym do Trybunału Konstytucyjnego pismem z dnia 11 marca 2014 r., sygn.. PG VIII TKw 66/13.

W projekcie tej ustawy zdefiniowano polowanie indywidualne i polowanie zbiorowe. Brak takiej regulacji w ustawie został zakwestionowany przez Prokuratora Generalnego w wystąpieniu do Trybunału Konstytucyjnego. Dotychczas regulacja ta była regulowana rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz (Dz. U. z 2005 r. Nr 61, poz. 548, ze zm.). W związku z art. 87 ust. 1 i art. 92 Konstytucji nie może w obrocie prawnym pozostawać regulacja podustawowa, która nie służy wykonaniu ustawy. Rozporządzenie nie może zatem wkraczać w materie ustawowe nieuregulowane w ustawie. Tymczasem ustawa Prawo łowieckie marginalnie wspominała jedynie o polowaniu indywidualnym pomijając polowanie zbiorowe. Stąd projekt reguluje w szerokim zakresie

wykonywanie polowania w rozdziale pt. „Wykonywanie polowania.”

Z uwagi na niedookreślenie pojęcia „kłusownictwa” i związanych z tym ewentualnych reperkusji ściśle określono delikt polegający na kłusownictwie, co ma też wyraz w projekcie przepisów karnych, tj. art. 125, 126 i 127 projektu ustawy. Zmiana ta ma na celu dostosowanie ustawy w tym zakresie do standardów konstytucyjnych wskazanych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2012 roku.

Projekt ustawy powoduje także zniesienie nieuzasadnionego ograniczenia prawa własności, na które to ograniczenie zwracał uwagę Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu do wyroku z dnia 10 lipca 2014 r. W dotychczasowej ustawie posiadacz gruntu, dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego nie może dokonywać płoszenia zwierzyny w celu ochrony swoich upraw bez uprzedniego zezwolenia, wydanego przez marszałka województwa, na takie odstępstwo od zakazu. Rozwiązanie to zdecydowanie ingeruje w prawo własności, narażając jednocześnie obywatela i inne podmioty na straty, a dzierżawcom i zarządcom obwodów łowieckich uniemożliwiając skuteczną ochronę przed szkodami łowieckimi.

Zgodnie z treścią uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 lipca 2014 r., art. 11 obecnej ustawy Prawo łowieckie zawiera normy prawne adresowane nie do podmiotów prowadzących gospodarke łowiecką, ale do właścicieli i posiadaczy nieruchomości gruntowych. Nakazy te stanowią ograniczenie w prawie własności podmiotów nie związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej, wynikając zarazem z odrębnych regulacji prawnych. Projekt eliminuje te wady.

Na dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich został nałożony również obowiązek dokarmiania zwierzyny, w szczególności wtedy, gdy w istotny sposób może to wpłynąć na zmniejszenie szkód wyrządzanych przez zwierzynę w uprawach i płodach rolnych oraz w gospodarce leśnej (art. 13 Prawa łowieckiego). Realizacja powyższego obowiązku może (jak zauważył Trybunał Konstytucyjny) wiązać się z naruszeniem prawa własności nieruchomości, gdyż ustawodawca nie uzależnił dopuszczalności dokonywania czynności związanych z dokarmianiem zwierzyny od uzyskania

uprzedniej zgody właściciela. Projektowany przepis nowej ustawy łowieckiej określa, że dzierżawcy i zarządcy obwodów łowieckich są uprawnieni do naruszania prawa do korzystania z nieruchomości w celu realizacji obowiązku ustawowego, jednak dopiero po uzgodnieniu miejsca wykładania karmy z właścicielem, posiadaczem lub zarządcą gruntu.

Projekt definiuje m.in. co należy rozumieć za zwierzynę bezprawnie pozyskaną. Z uwagi na status własności tej zwierzyny określony przez ustawodawcę, należy doprecyzować o jaką zwierzynę chodzi w celu uniknięcia rozpraw sądowych i ewentualnego narażania Skarbu Państwa na straty finansowe. Powyższa regulacja ma na celu nie tylko ochronę własności Skarbu Państwa poprzez doprecyzowanie przedmiotu tej własności, ale również ściśle określenie deliktu polegającego na bezprawnym pozyskaniu zwierzyny, co dotychczas budziło wątpliwości interpretacyjne. Rozwiązanie to wypełnia standardy konstytucyjne, w tym wynikające z treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego o sygn. K21/11 z dnia 6 listopada 2012 r.

W celu uściślenia co oznacza *de facto* dzierżawa obwodu łowieckiego wprowadzono pojęcie dzierżawy w rozumieniu ustawy Prawo łowieckie.

Wprowadzono także delegację dla ministra właściwego do spraw środowiska do określenia w drodze rozporządzenia wzoru umowy dzierżawy obwodu łowieckiego. Dokument ten nie jest w obecnym brzmieniu ustawy określony, co jest rozwiązaniem wątpliwym konstytucyjnie z uwagi na związek tej umowy z ograniczeniami właścicieli i posiadaczy nieruchomości z zakresu prowadzenia gospodarki łowieckiej i obowiązkami stron umowy. Określenie przez organ państwa wzoru umowy dzierżawy w drodze rozporządzenia będzie w pełni wykonywało ustawę w tym zakresie.

Obecne rozwiązanie ustawowe nie uwzględniało partycypacji w kosztach ochrony lasu wszystkich właścicieli lasów, a jedynie Skarb Państwa z pominięciem prywatnych właścicieli lasów. Ponadto, obowiązkiem tym była obarczona jedynie jedna grupa podmiotów prowadzących gospodarkę łowiecką, tj. dzierżawcy obwodów łowieckich z pominięciem zarządców obwodów.

Wprowadzono inny podział środków finansowych z tytułu czynszu

dzierżawnego. Rozwiązanie zawarte w projektowanej ustawie powoduje, że pieniądze z tytułu czynszu dzierżawnego lub ekwiwalentu (dotyczy obwodów łowieckich wyłączonych z wydzierżawiania) będą trafiały do samorządu rolniczego, gminy oraz nadleśnictw.

Obecnie polowanie z ptakiem łowczym wymagało zezwolenia ministra właściwego do spraw środowiska na łowienie zwierzyny przy użyciu ptaka łowczego. Projekt ustawy znosi ten obowiązek. Dotychczasowe rozwiązanie jest rozwiązaniem budzącym wątpliwości konstytucyjne z uwagi na nierówne traktowanie obywateli. Osoba wykonująca polowanie przy użyciu ptaka łowczego musi uzyskać uprawnienia sokolnicze oraz inne wymagane dokumenty. Wymagane dokumenty zależą od gatunku ptaka. Większość ptaków wymaga świadectwa CITES zwalniającego z zakazów dotyczących ich komercyjnego wykorzystania, wydawanego przez ministra właściwego do spraw środowiska. Trzeba także uzyskać zgodę na jego chów od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Należy również zarejestrować ptaka w starostwie powiatowym. Pewnym wyjątkiem w stosunku do dokumentacji cites jest harris (parabuteo unicinctus), który będąc gatunkiem z aneksu B (a nie jak większość ptaków sokolniczych z aneksu A) nie wymaga posiadania świadectwa a jedynie dokumentu potwierdzającego jego legalne pochodzenie. Takim dokumentem w wypadku ptaków wyhodowanych w Polsce może być Świadectwo hodowlane. Myśliwy wykonujący polowanie przy użyciu broni palnej jest zobligowany do uzyskania uprawnień podstawowych i pozwolenia na broń. Dodatkowe obciążenie wobec osoby polującej z ptakiem łowczym poprzez uzyskanie zezwolenia na polowanie z tym ptakiem nie znajduje uzasadnienia i budzi wątpliwości co do zgodności takiego rozwiązania z ustawą zasadniczą.

W projekcie ustawy wprowadzono zasady wykonywania polowania, podział polowań na polowania indywidualne i zbiorowe, definicje tych polowań, definicję broni myśliwskiej, określono możliwości w zakresie stosowania optyki na polowaniu, zakazy obowiązujące przy wykonywaniu polowania oraz obowiązki myśliwego w zakresie bezpieczeństwa na polowaniu. Sprawy te zostały zakwestionowane przez Prokuratora

Generalnego i skierowane do Trybunału Konstytucyjnego w celu zbadania ich zgodności z Konstytucją RP (sprawa w TK o sygn. U/14).

Inaczej niż obecnie, zarówno do obywateli innych państw członkowskich Unii Europejskiej zdających egzamin uzupełniający (o ile posiadają uprawnienia do wykonywania polowania w państwie członkowskim Unii Europejskiej) jak też obywateli Polski będzie obowiązywała ta sama regulacja dotycząca ważności posiadanych uprawnień do wykonywania polowania. Obecne rozwiązanie było wątpliwe konstytucyjnie, bowiem powodowało utratę ważności uprawnień nabytych w wyniku egzaminu uzupełniającego po upływie 5 lat od dnia egzaminu bez względu na członkostwo w Polskim Związku Łowieckim. Uprawnienia nabyte w wyniku egzaminu „pełnego” są ważne bezterminowo w przypadku członkostwa w PZŁ, wygasają dopiero po 5 latach od ustania członkostwa lub w przypadku nie nabycia członkostwa w PZŁ. Powodowało to zatem nierówne traktowanie obywateli polskich i obywateli UE zdających egzamin uzupełniający

Uwzględniając wskazówkę Trybunału Konstytucyjnego zawartą w uzasadnieniu do wyroku z dnia 10 lipca 2014 r. wprowadzono regulację gwarantującą możliwość zapoznania się właścicieli nieruchomości o planowanym na ich gruncie polowaniu zbiorowym. Właściciel nieruchomości gruntowej został wyposażony w projektowanej ustawie w instrument sprzeciwu w zakresie polowania na jego gruncie pod pewnymi warunkami.

Określono informacje podlegające wpisowi w rejestrze ewidencji pobytu na polowaniu indywidualnym. Informacje te mają istotne znaczenie z uwagi na bezpieczeństwo na polowaniu, w tym bezpieczeństwo osób trzecich. Wprowadzono także ustawowy obowiązek dzierżawców i zarządców informowania określonych organów o miejscu wyłożenia rejestru ewidencji oraz na wniosek zainteresowanych ich udostępniania. Spełnia to oczekiwania Trybunału Konstytucyjnego w kontekście braku informacji udostępnionej właścicielom nieruchomości o odbywających się polowaniach indywidualnych.

Po okresie prawie 20 lat regulowania bardzo ważnego zagadnienia szkód łowieckich dokonywanych przez zwierzęta łowne: dziki, łosie, jelenie,

daniele i sarny w rozdziale 9 ustawy Prawo łowieckie i wynikających z niej doświadczeń należało stworzyć nowe rozwiązania prawne w tym zakresie, które rozwiązały by nowopowstające problemy i dostosowała prawo do zmieniającej się dynamicznie sytuacji.

W ostatnich latach obserwowany jest dość dynamiczny wzrost wypłacanych kwot odszkodowań z tytułu szkód dokonywanych przez zwierzęta łowne: dziki, łosie, jelenie, daniele i sarny w uprawach rolnych i płodach rolnych przez dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich, jak również przez Skarb Państwa. Przez okres ostatnich 10 lat kwota wypłaconych odszkodowań przez dzierżawców obwodów łowieckich z tytułu szkód łowieckich zwiększyła się ponad dwukrotnie.

Dane dotyczące powierzchni zredukowanej upraw rolnych uszkodzonych przez zwierzynę oraz wypłaconych odszkodowań.

Łowiecki rok gospodarczy	Powierzchnia zredukowana upraw w obwodach dzierżawionych i zarządzanych przez PZŁ w ha	Kwota wypłaconych odszkodowań w obwodach dzierżawionych i zarządzanych przez PZŁ (w tys. zł)	Kwota wypłaconych odszkodowań we wszystkich obwodach łowieckich - dane GUS (w tys. zł)
2009/2010	27433,00	40345,00	49513,90
2010/2011	29440,00	46850,00	57376,20
2011/2012	27406,00	46722,00	56998,03
2012/2013	26200,00	57212,00	68510,40
2013/2014	30475,00	63660,00	75278,00
Średnia:	28190,80	50957,8	61535,31

Koszty związane z likwidacją szkód to nie tylko koszty wypłaconych odszkodowań. W skład tych kosztów wchodzi również dojazdy (niejednokrotnie odległe) szacujących na uszkodzone uprawy, jak również

społeczny czas poświęcony na te czynności. Średni czas szacowania jednej szkody łowieckiej w skali kraju kształtuje się na poziomie 2.45 godz., zaś średnia odległość dojazdu kształtuje się na poziomie ok. 40 km. Koszty te, jako tzw. koszty towarzyszące ponoszone są przez dzierżawców lub zarządców obwodów łowieckich.

Dane dotyczące obwodów łowieckich.

Rok	Liczba kół łowieckich	Liczba obwodów dzierżawionych przez koła łowieckie	Powierzchnia ogółem w tys. ha	W tym grunty leśne w tys. ha	Procent lesistości obwodów łowieckich
2010	2533	4727	25335,8	7590,7	30,0
2011	2535	4730	25369,1	7607,1	30,0
2012	2536	4725	25401,8	7645,8	30,1
2013	2541	4703	25506,5	7708,8	30,2
2014	2550	4696	25254,6	7559,9	31,3

Dane dotyczące liczby obwodów łowieckich w poszczególnych województwach w roku 2014

Województwo	Liczba kół łowieckich w roku 2014	Liczba obwodów łowieckich w roku 2014	Powierzchnia ogółem w tys. ha.	W tym grunty leśne	lesistość obwodów łowieckich w %
Dolnośląskie	200	347	1544,4	533,3	34,5
Kujawsko-pomorskie	177	279	1657,0	430,4	26,0
Lubelski	119	309	1971,5	452,3	22,9
Lubuski	112	234	1253,8	606,5	48,4
Łódzkie	173	305	1560,0	355,7	22,8
Małopolskie	199	196	931,6	299,2	32,1
Mazowieckie	363	602	3095,0	725,7	23,4
Opolskie	72	130	660,0	176,4	26,7
Podkarpackie	118	250	1469,2	545,2	37,1
Podlaskie	95	380	2112,6	685,4	32,4
Pomorskie	132	250	1283,8	531,8	41,4
Śląskie	176	262	1162,7	444,0	38,2
Świętokrzyskie	95	170	841,2	262,6	31,2
Warmińsko-mazurskie	116	272	1654,4	419,1	25,3
Wielkopolskie	255	505	2640,5	556,8	21,1
Zachodniopomorskie	148	205	1416,9	535,5	37,8
Razem	2 550	4 696	25 255	7 560	501

Dane dotyczące liczby szkód w poszczególnych latach i spraw sądowych w obwodach dzierżawionych przez koła łowieckie.

Łowiecki rok gospodarczy	Liczba zgłoszonych szkód	Liczba spraw skierowanych do sądów	Liczba spraw wygranych przez rolników	Procent spraw w sądzie pozytywnie rozstrzygniętych dla rolnika	Procent spraw w sądzie względem szacowanych szkód %
2010/11	60 059,00	79	27	34,2	0,13
2011/12	57 715,00	109	36	33,0	0,19
2012/13	60 657,00	106	29	27,4	0,17
2013/14	63 162,00	110	20	18,2	0,17
Średnia	60 398,25	101	28	28,2	0,17

Skala wyzwań wiążących się z rozwojem gospodarki rolnej i gospodarki łowieckiej wskazuje na potrzebę uchwalenia nowych regulacji w zakresie szkód łowieckich.

Zmieniono system wypłaty odszkodowań łowieckich, zgodnie z sugestią Trybunału Konstytucyjnego, część obowiązków w tym zakresie przenosząc na Państwo. Projektowana zmiana zmienia cały system wynagradzania za szkody łowieckie wyrządzane przez dziki, łosie, jelenie, danielle i sarny przekazując kompetencję dotyczące szacowania szkód łowieckich oraz wypłaty odszkodowań wojewodzie. Zarządcy i dzierżawcy obwodów łowieckich, w zależności od stopnia wykonania rocznego planu łowieckiego w zwierzynie grubej, będą partycypować w wypłacanych odszkodowaniach. W przypadku należytego wykonywania rocznych planów łowieckich na poziomie powyżej 90% zwierzyny grubej przeznaczanej do odstrzału, udział dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich w wypłaconych odszkodowaniach wynosi 50%. Realizacja rocznych planów łowieckich w przedziale procentowym 90-80 skutkuje udziałem dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich w wypłacanych odszkodowaniach na poziomie 70% ich wartości. Brak realizacji rocznych planów łowieckich w założonym procencie skutkuje 100% udziałem

w wypłacanych odszkodowaniach. W projektowanej zmianie precyzyjnie opisano zasady współdziałania dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich z rolnikami w zakresie przeciwdziałania szkodom łowieckim oraz zmieniono katalog przypadków w których nie należy się odszkodowania. Wprowadzono także zgodę na płoszenie dzików, łosi, jeleni, danieli oraz saren celem uchronienia się od groźby wystąpienia szkody łowieckiej bez konieczności uzyskania odpowiednich zezwoleń.

Podmiotami, na które będzie oddziaływał niniejszy akt normatywny będą członkowie Polskiego Związku Łowieckiego, Polski Związek Łowiecki, izby rolnicze, Lasy Państwowe, administracja samorządowa, właściciele nieruchomości gruntowych.

Trybunał podkreślił, że do wykonania wskazań zawartych w Wyroku Trybunału Konstytucyjnego niezbędna jest ingerencja ustawodawcy polegająca na zmianie ustawy Prawo łowieckie.

W celu zapobieżenia powstaniu luki w prawie, uniemożliwiającej tworzenie nowych obwodów łowieckich oraz zmianę granic dotychczasowych, Trybunał postanowił odroczyć utratę mocy obowiązującej zaskarżonego art. 27 ust. 1 w związku z art. 26 Prawa łowieckiego o maksymalny okres osiemnastu miesięcy.

Analiza wpływu aktu normatywnego na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Obciążeniem dla budżetu państwa będzie wypłata środków przez Wojewodów wynosząca maksymalnie 50 % wartość wypłacanych odszkodowań.

Łowiecki rok gospodarczy	Kwota wypłaconych odszkodowań we wszystkich obwodach łowieckich - dane GUS (w tys. zł)	Środki niezbędne na wypłatę regresu przez wojewodę w przypadku realizacji rocznych planów łowieckich w zakresie odstrzału zwierzyny grubej pow. 80%	Środki niezbędne na wypłatę regresu przez wojewodę w przypadku realizacji rocznych planów łowieckich w zakresie odstrzału zwierzyny grubej pom. 80%-70%
2009/2010	49513,90	24756,95	14854,17
2010/2011	57376,20	28688,10	17212,86
2011/2012	56998,03	28499,02	17099,41
2012/2013	68510,40	34255,20	20553,12
2013/2014	75278,00	37639,00	22583,40

Łącznie w 2014 r. Skarb Państwa przekazał by maksymalnie 37,639 mln zł. w przypadku realizacji przez wszystkie koła łowieckie rocznych planów łowieckich na poziomie pow. 80%.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.